

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН»

УЗБЕКИСТОН КОМПАТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР.

43-ПИЛ ЧИКИШИ
№ 177 (11.926)

Якшанба, 30 июль 1961 йил.

Баҳоси 2 тийин.

ПРОЕКТ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

Улут Октябрь социалистик революцияси инсоният тарихида янги давр — капитализмнинг емирилиши ва коммунизмнинг қарор топиши даврини очиб берди. Социализм — катта мамлакатда таънаб қилди, ҳақиқ демократияси мамлакатларда ҳақиқ қилувчи ғалабаларга эришди, юз миллионларча кишиларнинг амалий иши, бутун дунё ишчилар синфи революцион ҳаракатининг байроғи бўлиб қолди.

Бундан юз йилдан кўпроқ мукаддас пролетариатнинг устуворлари Карл Маркс ва Фридрих Энгельс «Коммунистический манифест»да: «Европа бўйлаб бир шарпа ораб юрибди, бу коммунизм шарпасидир», деб ёзган эдилар. Бирча мамлакатлардаги пролетариатнинг мардона ва фидокорона кураши инсониятни коммунизмга яқинлаштирди. Коммунизм идеалларидан илҳомланган кишилар — дастлаб ўн ва юзлаб, сўнгра минг ва миллионлаб кишилар эски дунёни штурм қилдилар, Париж Коммунаси, Октябрь революцияси, Хитойдаги ҳамда Европа ва Осиёнинг бошқа бир қанча мамлакатлардаги социалистик революциялар — булар ҳалқаро ишчилар синфининг коммунизм ғалабаси учун олиб борган қаҳрамонона жангларининг энг муҳим тарихий марраларидир. Бир вақтлар фақат шарпа бўлиб кўринган коммунизм ҳозирги замоннинг энг буюк кучига, ер юзининг жуда катта қисмида вужудга келтирилатган жамиятга айланиб қолди қадар улкан йўл, ҳалининг бахт-саодати учун курашчиларнинг қони тўкилган йўл, шонли ғалабалар ва муваққат мағлубиятлар йўли босиб ўтди.

Ҳалқаро революцион ҳаракатнинг маркази XX асрнинг бошида Россияга қўйди, Россиянинг қаҳрамон ишчилар синфи Владимир Ильич Ленин бошлиқ большевиклар партия-

си раҳбарлиги остида бу ҳаракатнинг авангарди бўлиб қолди. Коммунистик партия социалистик революциянинг илҳомчиси ва йўлбошчиси, тарихда биринчи ишчи ва деҳқонлар давлатининг ташкилотчиси ва раҳбари бўлиб майдонга чиқди. Номин абдий баҳарга Лениннинг порлоқ генийи инсониятга коммунизм йўлини ёритиб бермоқда.

Ленинчи коммунистлар партияси сиёсий кураш майдонида чиқиб, жаҳонда революцион марксизм байроғини баланг қўтарди. Марксизм-ленинизм жамиятни революцион ўзгартишни қудратли ғоявий қуроли бўлиб қолди. Партия тарихий тараққиётнинг ҳар бир босқичида, Маркс-Энгельс-Ленин таълимотига амал қилиб, ўз программаларида илмий асосда таърифлаб берилган вазифаларни ҳал этиб келди.

Большевик партия 1903 йилда II съездида биринчи программани қабул қилиб, Россиянинг ишчилар синфини, барча меҳнаткашларни чор самодержавиясини, сўнгра эса буржуа тузумини алгартиб ташлаш ва пролетариат диктатурасини ўрнатish учун курашга чақирган эди. 1917 йил февралда чор режими алгартиб ташланди. 1917 йил октябрда пролетар революцияси ҳалқнинг манфур душмани бўлган капиталистик тузумни йўқ қилди. Тарихда биринчи марта социализм мамлакатда дунёга келди. Янги дунё курали бошланди.

Партиянинг биринчи программаси баёнлариди. Партия 1919 йилдаги VIII съездида иккинчи программани қабул қилиб, социалистик жамият куриш вазифасини алғари сурди. Совет ҳалқи ҳали сиёб қўрилмаган йўллардан бориб, кичиничил ва мухтожликни енгиб, Коммунистик партия раҳбарлиги остида Ленин ишлаб чиққан социализм куриш

планини амалга оширди. Социализм Совет Иттифоқида турла ва узла-кесил ғалаба қилди.

Партиянинг иккинчи программаси ҳам баёнлариди. Совет ҳалқи қилган буюк революцион қаҳрамонлик барча мамлакат ва қитъаларнинг ҳалқ оммасини ҳаракатга келтирди ва илҳомлаштирди. Инсоният баҳоридан даран берган мусавфо қилувчи қудратли момақалдирон жаҳон бўйлаб янграмоқда. Европа ва Осиё мамлакатларидаги социалистик революциялар жаҳон социалистик системасини вужудга келтирди. Миллий-озодлик революцияларнинг қудратли тўқни империализмнинг мустамлака системасини улоқтириб ташламоқда.

Инсониятнинг учдан бир қисми илмий коммунизм байроғи остида янги турмуш қурмоқда, Ишчилар синфининг капитализм зулмидан қутилган биринчи отрядлари ўз синфдош биродарларининг янги отрядлари ғалабасини оқолаштириш тасаруфиди. Социализм дунёси кеңаймоқда, капитализм дунёси тараймоқда. Ҳамма ерда капитализм ўзини социализм эгаллаши муқарраридир. Империализм энгилмас овозлик процессни ўзига қўйиб охирига етиб қолди.

Асосий мақмуни капитализмдан социализмга ўтишдан иборат бўлган ҳозирги давр бир-бирига қарама-қарши бўлган икки илтимой системанинг кураши давридир, социалистик ва миллий-озодлик революциялари давридир, империализмнинг ҳалок бўлиши, мустамлака системасининг тутатилиши давридир, янги-янги ҳалқларнинг социализм йўлига ўтиши, социализм ва коммунизмнинг жаҳон миқёсда таънаб қилиши давридир. Ҳалқаро ишчилар синфи ва унинг бош

фарзанди — жаҳон социализм системаси ҳозирги даврининг марказида турибди.

Эндиликда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси (КПСС) ўзининг учинчи Программасини — коммунистик жамият куриш программасини қабул қилди. Янги Программа социализм куриш практикасини илҳомий равишда умумлаштириб беради, бутун дунёдаги революцион ҳаракат тажрибасини ҳисобга олиб, партиянинг коллектив фикрини фойдалаб, коммунистик курилишнинг асосий вазифалари ва асосий босқичларини белгилаб беради.

Партиянинг олий мақсади коммунистик жамият куришдир, бу жамият байроғига: «Ҳар кимдан қобилиятга яраша ва ҳар кимга эҳтиёжга яраша» деб ёзиб қўйилган. Партиянинг: «Ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун» деган шiori тўла амалга ошади.

Пролетар интернационализмга содиқ бўлган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган жанговар қақирққа ҳаммаша амал қилди. Партия СССРдаги коммунистик курилишнинг совет ҳалқининг буюк интернационал вазифаси деб, бутун жаҳон социалистик системасининг манфаатларига, ҳалқаро пролетариат манфаатларига, бутун инсоният манфаатларига жавоб берувчи вазифа деб билади.

Коммунизм барча кишиларни социал тенгсизликдан, зулм ва эксплуатациянинг барча формаларидан, уруш даҳшатларидан ҳалос қилишдан тарихий вазифани бажаради ва ер юзида барча ҳалқлар учун Тинчлик, Меҳнат, Озодлик, Тенглик ва Бахт-саодат барқарор қилади.

БИРИНЧИ ҚИСМ

Капитализмдан коммунизмга ўтиш — инсониятнинг тараққиёт йўли

I. КАПИТАЛИЗМДАН СОЦИАЛИЗМГА ЎТИШНИНГ ТАРИХИЙ МУҚАРРАРЛИГИ

Инсониятнинг капитализмдан социализм томон Октябрь революцияси бошлаб берган оламшумул-тарихий бурилиши — жамият тараққиётининг қонуний натижасидир. Марксизм-ленинизм жамият тараққиётининг объектив қонунларини кайф этиб, капитализмга хос экинчиликларни ва бу экинчиликларнинг революцион порланиш ҳамда жамиятнинг коммунизмга ўтиш муқаррарлигини кўрсатиб беради.

Капитализм — сўнгги эксплуататорлик тузумидир. Капитализм ишлаб чиқарувчи кучларни беиҳсои ривожлантириб, сўнгра илтимой тараққиёт йўлидаги жуда катта тўсиқ айланди. XX аср — ишлаб чиқарувчи кучлар ғоят ўсган ва фан ривожланган аср — ҳали юз миллионлаб кишиларнинг нашоқлигига хотима бермаган экан, ер юзидаги барча кишиларнинг моддий ва маънавий бойликлари билан мўл-қўл таъминланмаган экан, бунга фақат капитализм айбдор. Ишлаб чиқарувчи кучлар билан ишлаб чиқариш мусоабатлари ўртасидаги кучайиб бораётган экинчилик инсоният олдида чиринган капиталистик қобилият ериб ташлаш, одам яратган қудратли ишлаб чиқарувчи кучларни озол қилиш ҳамда улардан бутун жамият манфаатлари йўлида фойдаланиш вазифасини кескин қилиб қўймоқда.

У ёки бу мамлакатда капитализмнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши қандай ўзига хос хусусиятларга эга бўлмасин, ҳамма ерда бу тузумнинг умумий белгилари ва қонуниятлари бор.

Жаҳон капитализмининг ва ишчилар синфи революцион курашининг ривожланиши капитализмнинг ва унинг юқори босқичи бўлган империализмнинг марксизм-ленинчи анализининг — партиянинг биринчи ва иккинчи программаларида берилган анализнинг тўғри еканлигини тўла исбот қилди. Бу анализнинг асосий қондалари қуйида умуми Программага ҳам тақдорланади.

Капитализм даврида асосий ва ҳақиқ қилувчи ишлаб чиқариш воситалари сон жиҳатидан кўп бўлмаган капитализмда ишлаб чиқаришнинг ривожланиши майда мустақил ишлаб чиқарувчиларнинг сирқиб чиқарилиши, уларни капитал асоратига солиб қўйди. Капитализм хотин-қизлар ва болалар меҳнатини жуда кенг кўламада эксплуатация қилди. Капитализм тараққиётининг иқтисодий қонунилари ҳонавайрон бўлган деҳқонлар ва шарҳар майда буржуазия билан доим тўлаб турган жуда катта резерв инсонлар армиясини муқарар равишда келтириб чиқаради. Ишчилар синфини, барча меҳнаткашларни эксплуатация қилиш тўғрисида кучайиб боради, илтимой тенгсизлик ўсади, бойлар билан камбағаллар ўртасидаги тафовут ўсади, миллион-миллион кишиларнинг азоб-уқубатлари ва қашшоқлиқи ортади.

Капитализм фабрика ва заводларга миллионларча ишчиларни янгиб, меҳнат процессини умумлаштириб, ишлаб чиқаришга илтимой характер беради, ленин меҳнат самаралари капиталистлар томонидан ўлаштириб олинади. Капитализмнинг бу асосий экинчилиги — ишлаб чиқаришнинг илтимой характерини билан ўлаштиришнинг хусусий капиталистик формаси ўртасидаги экинчилик — ишлаб чиқариш анархиясида ва жамиятнинг ҳарид қилиш лаяқатининг ишлаб чиқаришнинг кеңайишидан орқала қоллишда намоён бўлади, вайронлик келтирувчи даврий иқтисодий кризисларга олиб боради. Кризислар ва санаотнинг турғун давлари, ўз навбатида, майда ишлаб чиқарувчиларни яна кўпроқ ҳонавайрон қилади, ёлланма меҳнатнинг капиталга қарамлигини янада оширади, ишчилар синфи аҳолининг нисбий, баъзан эса абсолют ёмоллашувиغا яна тазорқ олиб боради.

Буржуа жамиятга хос экинчиликлар ўсиб ва ривожланиб борган сари меҳнаткаш ва эксплуатация қилувчи омманинг капиталистик тузумдан норозилиги ҳам ортди боради, пролетариатнинг сони ўсади ва яннислиги кучаяди, уларнинг эксплуататорларга қарши кураши кескинлашади. Айнқ замонда капиталистик ишлаб чиқариш мусоабатлари коммунистик ишлаб чиқариш мусоабатлари билан алмашиниш учун, яъни пролетариат синфи ҳаракатининг онгли ифодаси Коммунистик партиянинг мақсади бўлиш социалистик революция учун моддий имконият тобора жад суратда вужудга келади.

Дунёни революцион ўзгартишнинг асосий ҳаракатлар турғун кучи энг назил революцион синф бўлиши ишчилар синфидир. Ишчилар синфи меҳнат қилиш жараёнида ушбу синф боради, ўз насабо союзлари ва сиёсий партияларини тўзлади, капитализмга қарши иқтисодий, сиёсий ва назарий кураш олиб боради. Ишчилар синфи эски жамиятнинг революцион йўл билан ўзгартиш ва янги тузум яратишдан тарихий вазифани бажариб, фақат ўз синфий манфаатларининг яна эмас, балки барча меҳнаткашлар манфаатларининг ҳам ифодачиси айланимоқда, у, табиқини, капитализмга қарши кураштаган барча кучларнинг гегемони бўлиб майдонга чиқди.

Социалистик революция ғалабасининг ва социализм куришнинг зарур шарти пролетариат диктатураси ва марксизм-ленинчи партия раҳбарлигидир.

Капиталистик концентрациялашши ва марказлашши процесси эркин конкуренцияни йўқ қилиб, XX асрнинг бошларида капиталистларнинг бутун иқтисодий ҳаётида ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлиб олган қудратли монополистик иқтисодларнинг — синдикатлар, картеллар, трестларнинг вужудга келишига, банк капиталининг санаот капиталга билан қўшилишига, капиталистик беиҳсои концентрациялашуви ҳамда бегона мамлакатларга капитал чиқаришнинг кучайишига олиб келди. Трестлар қатор капиталистик давлатлар группаларини қамраб олиб, энг бой мамлакатлар ўртасида территориял жиҳатдан тақсимланган дунёни иқтисодий жиҳатдан бўлиб ола бошладилар. Капитализм ўзининг сўнгги босқичига — монополистик капитализм, империализм босқичига қирди.

Капитализм бутун ер юзига бир қадар текисроқ ёйилган давр сакрашмонин, ҳалокатли тараққиёт билан алмашинди, бу эса капитализмнинг барча экинчилигининг — иқтисодий, сиёсий, синфий ва миллий экинчиликларнинг илгари мисли қўрилмаган даражада ўсиб ва кескинлашиб кетишига сабаб бўлди. Империализм давлатларнинг сотини бозори учун, капитал солидлан соҳалар учун, хомашё учун, иш кучи учун ва жаҳонда ҳукмронлик қилиш учун кураши мисли қўрилмаган даражада кескинлашиб кетди. Империализм таңқо ҳукмронлик қилган даврда бу кураш муқаррар равишда вайрон қилувчи урушларга олиб келди.

Империализм чириб ва ўлиб бораётган капитализмдир, социалистик революция арасасидир. Бутун жаҳон капиталистик системаси пролетариатнинг социал революцияси учун етлади.

Умуман жаҳон капитализм системасининг ғоят юқори даражада ривожланиши ҳам, эркин конкуренциянинг давлат монополистик капитализм билан алмашиниши ҳам, банклар, шунингдек капиталистик иттифоқлари томонидан ишлаб чиқариш процессини ва маҳсулотлар тақсимотини илтимой тартибга солиш учун аппарат тайёрлашнинг ҳам, капиталистик монополистикларнинг ўсиши билан боғлиқ бўлган қимматчиликнинг ҳамда синдикатларнинг ишчилар синфига қилаётган зулмининг ўсиши, ишчилар синфининг империалистик давлат томонидан қўл қилиниши, пролетариатнинг иқтисодий ва сиёсий курашининг ғоят қийинлашуви ҳам, империалистик уруш келтириб чиқариётган даҳшатлар, офатлар, ҳонавайронликлар ҳам — буларнинг ҳаммаси капитализмнинг ҳалокатини ҳамда илтимой ҳужалининг юқори типига ўтиши муқаррар қилиб қўйди.

Империализмнинг революцион ҳалокати бутун дунёда бир вақтда содир бўлмади. Империализм даврида капиталистик мамлакатларнинг иқтисодий ва сиёсий тараққиётининг нотекинлиги революцияларнинг турли мамлакатларда турли вақтларда содир бўлишига олиб келди. В. И. Ленин янги тарихий шароитда социалистик революция назариясини ривожлантирди, дастлаб битта, алоҳида олинган капиталистик мамлакатда социализмнинг ғалаба қилиши мумкинлиги тўғрисида таълимотини ишлаб қилди.

Россия империализм системасининг энг заиф звеноси ва унинг барча экинчилиги бўлган жой эди. Шу билан бирга Россияда социализмнинг ғалабаси учун зарур шароитлар ҳам бор эди. Россия ишчилар синфи дунёда энг революционлиги, ушшоқлиги билан фарқ қиларди ва катта синфий кураш тажрибасига эга эди. Ишчилар синфига революцион назария қуролланган ва синфий жангларда чиниққан марксизм-ленинчи партия бошчилиги қилар эди.

Большевиклар партияси ишчилар синфининг социализм учун курашини, сулҳ учун умумхалқ ҳаракатини, деҳқонларнинг ер учун курашини, Россиядаги экинчи ҳалқларнинг миллий-озодлик курашини бир революцион оқим қилиб бирлаштирди ва бу кучларни капитализм алгартиб ташлашга йўллади.

II. ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ ОЛАМШУМУЛ-ТАРИХИЙ АҲАМИЯТИ ВА СССРДА СОЦИАЛИЗМНИНГ ҒАЛАБАСИ

Ҳақиқ Осиёнинг дунёдаги энг йирин мамлакатлардан бири бўлган Россияда империализм фронтини ериб ўтиб пролетариат диктатурасини қуришнинг тиллати давлани — Совет давлатини, янги тиллати демократияни — меҳнаткашлар учун демократияни вужудга келтирди.

Революция вужудга келтирган ишчи ва деҳқонлар ҳонамийи Россияни қолли империализм урушидан олиб чиқди, мамлакатни унинг эксплуататор синфларидан маҳкум этган миллий ҳалокатдан қутқариб қолди. Россия ҳалқларини чет ва капитали асоратига тушиб қоллиш ҳавфидан ҳалос қилди.

Октябрь революцияси эксплуатация ва социал тенгсизлик тузумни таъинб турган иқтисодий базани бузиб ташлади. Совет ҳокимияти санаотни, темир йўлларини, банкларни, ериш национализация қилди, У помешчиклар ер эгаллигини тутгади ва деҳқонларнинг ер тўғрисида асрлардан бери қилиб келган орусини рўёбга чиқариб.

Октябрь революцияси миллий зулм қишларини парчалаб ташлади миллатларнинг янгилик қилишга қадар ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эълон қилди ва таъмин қилди. Революция эксплуататорларнинг сословие ва синфий имтиёзларини бутунлай йўқ қилди. У тарихда биринчи бўлиб хотин-қизларни озол қилди ва уларга эркаклар билан баробар ҳуқуқлар берди.

Россиядаги социалистик революция жаҳон капитализмнинг бутун бивосини тағ-тағдан паразга келтирди; дунё иккита қарама-қарши систематга акрланди.

Буюк тинчлик шориини илгари сурган ҳамда ҳалқлар ва мамлакатлар ўртасидаги мусоабатларда янги принципларни амалга ошира бошлаган давлат ҳаққаро майдонга биринчи марта пайдо бўлди. Инсоният босқинчилиги урушларига қарши, тинчлик ва ҳалқларнинг хавфсизлиги учун олиб бораётган ўз курашида ишончли таянчга эга бўлди.

Октябрь революцияси мамлакатни социализм йўлига олиб чиқди. Совет ҳалқи босиб ўтгани лозим бўлган йўл оғир ва синалматган йўл эди. Эски дунёнинг кучлари Совет ҳокимиятини беиҳсидақ бўлиб ўлдирди учун бутун чораларни қўрдилар. Еш Советлар республикаси интервенция ва гражданлар урушини, иқтисодий блокада ва ҳужалик вайронлигини, фита ва диверсияни, саботаж ва террорин ҳамда қўпгина бошқа машаққатларни бошидан кечирди. Мамлакат социал-иқтисодий, техника ва маданий жиҳатдан қолоқ бўлганлиги тўғрисида социализм куриш беҳад қийин бўлди. Ғалаба қозонган ишчи ва деҳқонларда давлатни олдга қилиш малакаси ва янги жамият куриш тажрибаси йўқ эди. Социализм куриш қийинчиликлари шу билан кучайиб кетган эдики, СССР қарийб ўттиз йил мобайнида дунёда ягона социалистик давлат бўлиб келди, душман бўлган капиталистик қурулган шиддатли ҳужумларга дуч келиб турди. Бунинг натижасида капитализмдан социализмга ўтиш даврида синфий кураш кескин тус олди.

Ленинизм душманлари, Россия социалистик революция учун етилмаган, бир мамлакатда социализм куриш мумкин эмас, деб даъво қилган эдилар. Бироқ ленинизм душманлари шармадаю шармисор бўлдилар.

Партиядан ва ишчилар синфидан доно, сезгир сиёсат олиб бориш, мустақил қатъият ва ушшоқлиқ, ўз кучига, ўз ҳалқига қатъий ишонч талаб қилинди. Жуда мураккаб ҳалқаро шароитда, санаот базаси нисбатан заиф бўлган, экономикаси урушда бутунлай вайрон этилган мамлакатда майда товар ишлаб чиқариш жуда устул бўлган бир шароитда социализм куришнинг мазкур аҳлини солиш ва унинг ғалабасини таъминлаш зарур эди.

Партия бу тарихий вазифаларни удалай олди. Партия Ленин раҳбарлиги остида мамлакатни тудан қайта куриш планини, социализм куриш планини ишлаб чиқди. Ленин капитализмдан социализмга ўтишнинг бутун даври учун пролетар давлати сиёсатини илмий жиҳатдан чуқур асослаб берди. Ленин социализмнинг ғалабасини таъминлашга қўл жалланган янги иқтисодий сиёсат (нэп)ни ишлаб чиқди. Мамлакатни индустриаллаштириш, қишлоқ ҳужалигини кооперативлаштириш, маданий революция — Лениннинг социалистик жамият куриш планининг асосий звенолари ана шулардир.

Партия бу планини шубҳаланувчиларга ва таслимчиларга қарши, троцкийчиларга қарши, ўнг оппортунистлар, миллий оғмачилар ва бошқа душман гуруҳларга қарши кескин курашда қатъий туриб ҳимоя қилди. Партия бутун совет ҳалқини Ленин режаларини амалга оширишга олтантирди.

Уш маҳалда масала мана бу тарзда турарди: ё ҳалок бўлиш, ёки бутун куч билан олға ийтилиш ва капиталистик мамлакатларга иқтисодий жиҳатдан етиб олиш керак эди.

Совет мамлакатини энг аввало индустриаллаштириш вазифасини ҳал қилишго керак эди. Совет Иттифоқи энг иқсод тарихий муудлатга, ташқаридан ердан олмай туриб, ҳозирги замон ийрик санаотини қурди. Дастлабки учта беш йиллик планларнинг (1929-1941 йиллар) бажарилиши натижасида Совет Иттифоқи қудратли индустрия давлатига айланди, капиталистик мамлакатларга иқтисодий қарамликдан батамон қутилди. Совет давлатининг мулофаз қобилияти беиҳсе ўсди. СССР нинг индустриаллаштирилиши мамлакатни қолоқликдан олиб чиқиб уруш кучини ҳам маблағларини ҳам аяматга, маҳрумликларга онгли равишда рози бўлган ишчилар синфининг, бутун ҳалқнинг буюк қаҳрамонлигидир.

СССР наби мамлакатда социализм тақдирини, кўп жиҳатдан, энг қийин проблемани — майда тароқ деҳқон ҳужалигининг социалистик кооперативлаштириш йўлига ўтиши проблемасини ҳал этишга боғлиқ эди. Деҳқонлар партия раҳбарлиги остида, ишчилар синфининг ҳар томонлама ёрдами ва қўллаб-қувватлаши оидасида социализм йўлига кирди. Миллионларча майда янқа ҳўжаликлар илтиерий равишда қолхўларга уюшларди. «Қўллаб совет давлат ҳўжаликлари (совхозлар) ва машина-трактор станциялари (МТС) тузилган эди. Совет қишлоғининг йирик социалистик ҳўжалика ўтиши иқтисодий мусоабатларда, деҳқонлар турмушининг ҳамма укладда буюк революция юз берганини билдираб эди. Коллективлаштириш қишлоқни қулоқлар асоратидан, синфий табақаланишдан, ҳонавайронлиқ ва қашшоқликда абдий ҳалос қилди. Азалдан ҳал қилинмай келган деҳқонлар масаласи Лениннинг кооператив плани асосида амалда ҳал этилди.

Социализм куриш кенг ҳалқ оммасининг маданиятини юксалтириш талаб қиларди. Бу вазифа ҳам муваффақиятли бажарилди. Мамлакатда маданий революция амалга оширилди, Маданий революция меҳнаткаш оммане маънавий қулик ва жаҳолатдан қутқарди, уларни инсоният тўлаган маданий бойликлардан баҳраманд қилди. Қўпчилик аҳолиси саводсиз бўлган мамлакат фан ва маданий қўқиллари сари жуда катта қадам ташлади.

Муқаррарлиги Маркс ва Энгельс томонидан илмий равишда олдиндан айтиб берилган социализм, куриш плани Ленин томонидан чизиб берилган социализм Совет Иттифоқида реал воқеликка айланди.

Социализм ишлаб чиқариш воситаларига хусусий мулкчиликнинг ҳукмронлик қилишига, жамиятнинг душман синфларга бўлинишининг ана шу манбага абдий хотима берди. Ишлаб чиқариш воситаларининг социалистик мулклиги жамиятнинг мустақам иқтисодий негизига айланди. Ишлаб чиқарувчи кучларнинг ривожланиши учун чексиз имкониятлар яратилди.

Социализм буюк социал проблемани ҳал қилди — эксплуататор синфларни ва кишини киши эксплуатация қилишини келтириб чиқарувчи сабабларни тутатди. СССРда икки дўст синф — ишчилар синфи ва деҳқонлар қолди. Шу билан бирга бу синфларнинг ўзлари ҳам ўзгарди. Социалистик мулкнинг икки формасининг биринги ишчилар синфи билан қолхўчи деҳқонларни бир-бирига яқинлаштирди, уларнинг иттифоқини мустаҳкамлади, уларнинг дўстлигини бузилмас дўстликка айлантирди. Ҳалқ орасидан чиққан ва социализмга содиқ бўлган янги интеллигенция етишиб чиқди. Шаҳар билан қишлоқ ўртасида, ақил меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасида мавжуд бўлган қарама-қаршлиқ тутатилди. Ишчилар, деҳқонлар, интеллигенциянинг тўла манфаатларининг бирлиги заманида совет ҳалқининг бузилмас социал-сиёсий ва ғоявий бирлиги вужудга келди.

Совет мамлакатда социализмнинг «ҳар кимдан қобилиятга яраша, ҳар кимга меҳнатига яраша» деган принципи амалга оширилди. Бу принцип жамият аъзоларининг меҳнат натижаларидан моддий манфаатдорлигини таъминлайди, шахсий манфаатлар билан илтимой манфаатларини энг яхши уйғулаштиришга имкон беради ҳамда меҳнат унумдорлигини ошириш, экономикани юксалтириш ва ҳалқ фаровонлигини оширишнинг қудратли стимули бўлиб хизмат қилади. Меҳнаткашларнинг эксплуататорлар учун эмас, балки ўзи учун, ўз жамияти учун ишлаётганини англаши меҳнат тайратини, новаторлигини, илҳомий ташаббусини, оммане социалистик мусоабани келтириб чиқаради. Социализм — меҳнаткаш омманеинг жонли илоҳидир. Янги ҳаёт куришга ҳалқ оммаси активлигининг ўсиши — социализм даврининг қонунидир.

(Давоми иккинчи бетда).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОМУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

(Бешинчи бетида).

Социализмнинг мақсади — иқтимоий ишлаб чиқаришни устуворлик билан ривожлантириш ва таъминлаштириш бораи йўли билан халқнинг ўсиб бораётган моддий ва маданий эҳтиёжларини тобора тўғайиб беришдир.

Социалистик жамиятнинг бутун ҳаёти кенг демократия асосига қурилган. Меҳнаткашлар Советлар, касба-соҳалари ва бошқа оммавий-ижамот ташкилотлари орқали давлат ишларини бошқаришга, иқтисодий ва маданий қурилиш масалаларини ҳал этишга актив қатнашадилар. Социалистик демократизм ҳам сиёсий эркинликларни — суз, матбуот, мунинг ва йиғилишлар эркинлигини, сайлаш ва сайланиш ҳуқуқини, ҳам социал ҳуқуқларни — меҳнат қилиш, дам олиш, билим олиш, қаригада ва масал бўлган ёки меҳнат қилишнинг йўқотган ҳолларида моддий таъминот олиш ҳуқуқини, барча ирқ ва миллат граждандарининг тенг ҳуқуқлигини, давлат, ҳўжалик ва маданий ҳаётнинг барча соҳаларида хотин-қизларнинг эркаклар билан тенг ҳуқуқлигини ўз ичига олади. Буржуа демократиясидан фарқли ўлароқ, социалистик демократия халқнинг ҳуқуқларини эълон қилибгина қолмасдан, балки бу ҳуқуқларни амалга оширишнинг реал имкониятини ҳам таъминлайди. Совет жамияти шахсининг ҳақини эркинлигини таъминлайди. Одамнинг эксплуатациядан озод қилинганлиги — бу эркинликнинг юксак кўринишидир. Чинакам социал адолат аввало ана шундайдир.

Социализм фаннинг раванг топиши учун шароит яратди. Совет фаннинг муваффақиятлари — социалистик тузум устуворлигининг ёрқин қўйинишидир, социализм паронитда фаннинг тараққиёти учун чексиз имкониятлар берилгани ва фаннинг роли феодалларнинг кўрсатди. Социализм галаба қилган мамлакатнинг атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш даврини биринчи бўлиб очиб бериш, космик фазога биринчи бўлиб йўл очини қўйишдир. Ернинг ва Ҳушнинг сунъий йўлдошлари, қудратли космик ракета-лар ва планеталарга космик кемалар, атом электр станциялари, совет кишининг дунёда биринчи бўлиб космик кемалар курали атрофида зафарли парвоз қилиши галаба қилган коммунизм иқидий кучларининг тимсоли, бутун инсониятнинг ифтихори бўлиб қолди.

Миллий масаланинг ҳал қилиниши — социализмнинг буюк ютуғидир. Юздан ортқ миллат ва халқлар яшайдиган Совет Иттифоқи каби мамлакат учун бу масала алоҳида аҳамиятга эга. Социалистик жамиятда миллатларнинг сиёсий тенг ҳуқуқлигини таъминлашгина қолмай, уларнинг эски туғумдан мерос қолган иқтисодий ва маданий тенгсизлиги ҳам тугатилди. Барча совет миллий республикалари ўзаро қардошларча ёрдамга, биринчи навбатда улуғ рус халқининг ёрдамига таяниб, ўзлариди ҳозирги замон саноатини, ишчилар синфи ва интеллигенциянинг миллий кадрларини вужудга келтирдилар, шакллан миллий, мазмунан социалистик маданиятини ривожлантирдилар. Илгари қолоқ бўлган кўпгина миллатлар капиталистик тараққиёт босқичини четлаб ўтиб социализмга келдилар. Тенг ҳуқуқли халқларнинг ихтиёрий асосларда ягона кўп миллатли давлатга — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига уюшуви ва жинслашуви, уларнинг давлат, ҳўжалик ва маданий қурилишда мустақам ҳамкорлиги, қардошларча дўстлиги, улар экономикаси ва маданиятининг раванг топиши ленинча миллий сиёсатнинг энг муҳим асосидир.

Совет халқига иқтимоий тараққиётнинг янги йўлини очини ташаббускор, пионер бўлишдек тарихий ролини бажаришга тўғри келди. Бу совет халқидан алоҳида куч-ғайратни, янги жамият қуриш формалари ва методларини тинч-май ахтариб топишнинг бу форма ва методларни практика ўтида синая қўйиш талаб қилди. Совет халқи қирқ йилдан сал кўпроқ мўдлатнинг қарийб йигирма йили мобайида ўз куч-ғайратини империалистик давлатларнинг ҳўжумларини қайтариш ва уруш ваёрон қилган халқ ҳўжалигини тиклаш учун сарфлашга мажбур бўлди. Совет тузуми тарихда маълум барча урушларнинг энг оғир бўлган Улуғ Ватан уруши.

III. ЖАҲОН СОЦИАЛИЗМ СИСТЕМАСИ

Совет Иттифоқи коммунистлик қурилиш вазибаларини ёлғиз ўзи эмас, балки социалистик мамлакатларнинг қардошлик оиласида ҳал қилмоқда.

Иккинчи жаҳон урушида Совет Иттифоқининг ҳал қилувчи роль ўйнаши орасида герман фашизми ва япон милитаризмининг тор-мор қилиниши Европа ва Осиёдаги бир қанча мамлакатларнинг халқлари томонидан капиталистлар ва помешчиклар ҳўқиминини ағдариб ташлаш учун кулай шароит вужудга келтирди. Албания, Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Вьетнам Демократик Республикаси, Хитой, Корея Халқ Демократик Республикаси, Польша, Руминия, Чехословачия халқлари, илгариқор эса Мўғулистон Халқ Республикасининг халқлари, илгариқор билан бирлиқда социалистик давлатларни Совет Иттифоқи билан бирлиқда социалистик давлатларни ташкил қилиб, социализм қуриш йўлига кирдилар. Давлатлари ҳам социализм йўлига кирди. Бирок Югославия раҳбарлари ўз ревизионистик сиёсатлари билан Югославияни социалистик лагерга ва халқлароқ қўлга киритган револуцион ютуқлардан уни маҳрум қилиш хавфини туғдирдилар.

Европа ва Осиё мамлакатларидаги социалистик револуциялар империализм монополияларидаги янги қудратли зарба берди. Хитойда револуциянинг галабаси айланишга катта аҳамиятга эга бўлди. Европа ва Осиё мамлакатларидаги револуциялар 1917 йил Октябрдан кейин жаҳон тарихидаги энг йирик воқеалар.

Жамият сиёсий ташкилотининг янги формаси — пролетариат диктатураси формаларидан бири бўлган халқ демократияси вужудга келди. Халқ демократияси империализм экинчи навбатда ва кучлар нисбати социализм фойдасига ўзгарган шаронита социалистик револуция тараққиётининг ўзинга хос хусусиятларини акс эттирди. Халқ демократиясида мамлакатларнинг тарихий ва миллий хусусиятлари ҳам ўз ифодасини топти.

Жаҳон социализм системаси — социализм ва коммунизм йўлидан бораётган, умумий манфаат ва мақсадлар бирлиги билан, халқроқ социалистик бирдамликнинг мустақам иллари билан бирлашган озод, суверен халқларнинг социал, иқтисодий ва сиёсий дўстлиги таркиб топти.

Халқ демократияси мамлакатларида социалистик ишлаб чиқариш мусоабатлари ҳўқоронди, капитализмнинг тикланиши учун социал-иқтисодий имкониятлар тугатилгандир. Бу давлатларнинг муваффақиятлари барча мамлакатларда, уларнинг иқтисодий тараққиёт даражасидан, территориясининг катта-кичиклиги ва аҳолисининг сонидан қатъи назар, чинакам тараққиёт фақат социализм йўлидагина таъминланиши мумкинлигини тўла тасдиқлади.

Социалистик лагернинг бирлашган кучлари ҳар бир социалистик мамлакатни империалистик реакция томонидан бўладиган тақовузулардан ишонқли равишда қарантинлайди. Социалистик давлатларнинг ягона лагерида жинслашуви, умумий мустақамлик бораётган бирлиги ва тинмай ўсиб бораётган куввати бутун система доирасида социализмнинг тўла галаба қилиниши таъминламоқда.

Социалистик система мамлакатлари юз миллионлаб кишиларнинг турмушини қайта қуришда бой коллектив тажриба тўплайдилар, жамиятнинг сиёсий ва иқтисодий тузилиш формаларида кўпгина янгилик ва ўзинга хос хусусиятлар киритдилар. Бу тажриба — халқроқ револуцион ҳаракатнинг энг қимматли бойлиғидир.

Социалистик револуция ва социалистик қурилиш процеслари социализм йўлига қираётган барча мамлакатларга ҳар бир қатор асосий қўйишларга асосланилади, буни практика тасдиқлади ва барча марксист-ленинчи партиялар ёйриб қилгалар.

Жаҳон социализм системаси — мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий ва сиёсий мусоабатларнинг янги тинчлиқ. Социалистик мамлакатлар бир хил тилдаги иқтисодий системага — ишлаб чиқариш воситаларининг иқтимоий мулкчилигида — ишлаб чиқариш давлат тузулишига — ишчилар синфини бошқарувчи халқ ҳўқимиятига; ягона идеологияга — марксист-ленинчиликка; револуцион ютуқлар ва миллий мустақамлик империалистик лагер тақовузуларидан ҳўқим қилишда умумий манфаатларга; коммунизм қуришдан иборат ягона буюк мақсадга эгадир. Бу социал-иқтисодий ва сиёсий умумийлик социалистик лагердаги давлатлар ўртасида мустақам ва дўстона мусоабатлар учун объектив негиз яратди. Тўла тенг ҳўқуқлилик, мустақамлиги ва суверенитетни ҳўрмат қилиш, қардошларча ўзаро ёрдам социалистик дўстлик мамлакатлари ўртасидаги мусоабатларнинг характерий белгиладир. Социалистик лагерда, яъни — социалистик мамлакатларнинг жаҳон миқёсидан дўстлигиди ҳеч қим қандайдир алоҳида ҳўқуқ ва имтиёзларга эга эмас ва эга бўлмайди.

Жаҳон социалистик системасининг тажрибаси капитализмдан ажралиб чиқувчи мамлакатларнинг мустақам иттифоқи зарурлигини, уларнинг куч-ғайратини социализм ва

йилларида айниқса қаттиқ синовдан ўтди. Совет халқининг бу урушда қозонган галабаси социалистик жамиятнинг илгарилаб боруви тараққиётини тўхтатиб қўя оладиган куч дунёда йўқлигини исботлади.

Совет халқи босиб ўтган йўлнинг асосий сабоқларини қандай тарғиб қилди.

СССР нинг тажрибаси халқларнинг фақат социалистик револуция ва пролетариат диктатурасини амалга ошириш натижасидагина социализмга чиқа олишини исбот қилди. Бу тажриба социалистик револуция ва социалистик қурилишнинг асосий принциплари — Совет Иттифоқда душман капиталистик қуриш шаронитада социализм қуришнинг қорғат тарихий шаронитлар тақови қилган баъзи хусусиятларга қарамай, умумий аҳамиятга эга бўлган принциплар тўғрисидаги тасдиқлади.

СССР нинг тажрибаси фақат социализмга кишининг киши эксплуатация қилиниши, ишлаб қириш анархиясига, иқтисодий кризисларга, омманин ишсизлиги ва қашоқлигига ҳотима бера олиши, экономиканинг планли, устуворлиги тизимга тез сўрғатлар билан ривожланишини ва халқнинг турмуш даражасининг тўғривасида олиб боришини таъминлай олиши мумкинлигини исбот қилди.

СССР нинг тажрибаси ишчилар синфи ўзининг янги жамият қуришдек тарихий вазибасини пролетар бўлмаган меҳнаткаш омма билан, биринчи навбатда деҳқонлар билан мустақам иттифоқ бўлганлигида бажара олишини исбот қилди.

СССР нинг тажрибаси фақат социалистик револуциянинг галабасига ҳар қандай миллий зулмни йўқотиш учун озод ва тенгҳўқуқли миллат ва элаларнинг ягона давлатга ихтиёрий равишда уюшуви учун барча имконият ва шароитлар яратиб беришини исбот қилди.

СССР нинг тажрибаси жамиятнинг социалистик қайта қуришнинг асосий қуроли социалистик давлат эканлигини исбот қилди. Социалистик давлат оммани уюштирди ва жинслаштирди, иқтисодий ва маданий қурилишда планли раҳбарлик қилди, халқнинг револуцион ютуқларини ҳўқим қилиш таъминлайди.

СССР нинг тажрибаси социализм ва тинчлик бир-биридан ажралмаслигини исбот қилди. Социализмнинг қудрати тинчлик ишга хизмат қилди. Совет Иттифоқи инсониятнинг фаншарик қулинишдан қутқариб қолди. Тинчликни ҳўқим қилганлик ва ленинча тинч-тотув ялаш принципини амалга ошираётган Совет давлати империалистик агрессия йўлидаги қудратли тўсиқдир.

СССР нинг тажрибаси социалистик жамиятнинг яратилиш ва ривожланишида Коммунистик партиянинг ҳал қилувчи роли тўғрисидаги марксист-ленинча таълимнинг тўғривасини таъминлади тасдиқлади. Синфий, пролетар сиёсатини оғишмай амалга ошираётган, илгор револуцион назария билан қурулган ва бир бутун бўлиб жинслашган, омма билан мустақам боғланган партиягина бутун халқни уюштира ва социализм галабаси сари бошлаб бера олади.

СССРнинг тажрибаси марксист-ленинчи принципларига, пролетар интернационализм принципларига содиқлик, бу принципларни қатъий ва оғишмай амалга ошира бориш, бу принципларни барча ва ҳар қандай душманлардан ва оппортунистлардан ҳўқим қилиш социализм галабасининг зарур шарт эканлигини исбот қилди.

Дунёда энг буюк револуция тажрибаси, тараққиёт ва раванг топишнинг мисли қўрилмаган даражасига эришган жамиятнинг социалистик қайта қуриш тажрибаси ленинчиликнинг тарихан халқининг исбот қилди. социал-реформизм идеологиясига қаршилик зарба берди.

Совет халқининг фидокорона меҳнати, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг назарий ва амалий фаолияти натижасида инсоният реал маънаф бўлиб турган социалистик жамиятга ҳақда тажрибада синаяган социализм қуриш тўғрисидаги фанга эга бўлди. Социализмга олиб боруви тўғри йўл очилди. Кўпгина халқлар шу йўлдан бормоқда, тарғиб-кечми ҳақма халқлар ҳам шу йўлдан боради.

коммунизм қуришга бираштириш зарурлигини тасдиқлади. Социалистик мамлакатларнинг жаҳон миқёсидан дўстлигини даволат ажралиб, янча ҳолда социализм қуриш йўли назарий жиҳатдан асосландир, чунки бу социалистик жамият тарққиётининг объектив қонунларига элидр. Бу йўл иқтисодий жиҳатдан зарарлидир, чунки у иқтимоий меҳнатнинг исроф бўлишига, ишлаб чиқаришнинг ўсиш сўрғатларига, пасайиб кетишига ҳақма олиб боради. Бу йўл сиёсий жиҳатдан ҳам зарарли ва қахфи йўлдир, чунки у империалистик бирлашган фронтни олида халқларни жинслаштирмайди, балки ажратиб юборади, буржуа миллатчилик тенденцияларни қувайтириб юборади ва пировадарда социалистик галабалардан маҳрум бўлишга олиб келиши мумкин.

Социалистик давлатлар ўз куч-ғайратларини янги жамият қуриш учун бираштириб, мустақамла аҳулини улоқтириб ташлаган мамлакатлар билан актив сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳамкорлик қилмоқдалар ва бу ҳамкорлигини кенгайтирмоқдалар. Улар капиталистик мамлакатлар билан кенг ўзаро фойдалан савдо мусоабатларини ва маданий алоқаларни амалга оширмоқдалар ва амалга оширишга тайёрдилар.

Жаҳон социалистик системасининг ва жаҳон капиталистик системасининг тараққиёт мутлақо қарама-қарши қонунлар асосида содир бўлмоқда. Агар жаҳон капитализм системаси шу системани ташкил қилган давлатлар ўртасидаги шиддатли курашда, қучсиз мамлакатларнинг қучи мамлакатлар томонидан бўйсундириб олиниши ва эксплуатация қилиниши йўли билан, юз миллионларча кишиларни асоратга солиш ва бутун-бутун қитъаларни империалистик метрополиларнинг мустақамла қўшониға айлантириш йўли билан таркиб топган ва ривожланган бўлса, жаҳон социалистик системасининг вужудга келиш ва ривожланиш процесси суверенлик, тўла ихтиёрийлик асосида ва шу системанида барча давлатлар меҳнаткашларнинг тўб ҳаётини манфаатларига мувофиқ ҳолда солир бўлмоқда.

Агар жаҳон капитализм системасида давлатлар ўртасидаги тўғривасуларга олиб келувчи нотекис иқтисодий ва сиёсий тараққиёт қонун амал қилса, жаҳон социалистик системасида бунга таъминда қарама-қарши қонунлар, бу системага кирувчи барча мамлакатлар экономикасининг тез тўғриваси, планли ўсиши таъминловчи қонунлар амал қилди. Капитализм дунёсида у ёки бу мамлакатда ишлаб чиқаришнинг ўсиши давлатлар ўртасидаги эидидларнинг қуқулаштириб юборади, ўзаро конкуренция қурашини қувайтирди, ҳар бир социалистик мамлакатнинг ривожланиши эса бутун жаҳон социалистик системасининг умумий қонунлари ва мустақамлалинига олиб келди. Агар жаҳон капитализмнинг экономикаси сўст сўрғатлар билан ривожланса, кризислар ва лараларлар билан кеңирса, жаҳон социализм экономикаси ўсишининг жадал ва барқарор сўрғатлар билан, барча социалистик мамлакатлар ҳўқимлигининг умумий узулкисиз юксалиши билан характерланыди.

Барча социалистик давлатлар жаҳон социалистик системасини қуриш ва ривожлантиришга, унинг қудратини мустақамлашга ўз ҳиссаларини қўймоқдалар. Совет Иттифоқининг мавжудлиги халқ демократияси мамлакатларида социализм қурилишини анча осонлаштирмоқда ва тезлаштирмоқда. Марксист-ленинчи партиялар ва социалистик давлатларнинг халқлари шунга асосланиладир, бутун жаҳон социализм системасининг муваффақиятлари ҳар бир мамлакатнинг ҳиссаси ва куч-ғайратига боғлиқ ва шу сабабли ўз мамлакатларининг ишлаб чиқарувчи кучларини бутун қорала билан ривожлантириш ўз интернационал бурчи деб ҳисоблайдилар. Социалистик давлатлар ҳамкорлиги уларнинг ҳар бирига ўз ресурсларидан энг рационал ва тўла фойдаланиш, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш имконияти беради. Социализм мамлакатларнинг иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлиги процессида, уларнинг халқ ҳўжалик алоқаларини мувофиқлаштириш, ишлаб чиқариш иқтисодлаштириш ва кооперативлаштириш процессида халқроқ меҳнат тақсимотининг янги тили таркиб топтомоқда.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг, сўнгра эса жаҳон социализм системасининг вужудга келиши — халқларнинг ҳар томонлама яқинлашувида иборат тарихий процессининг бошланишидир. Социалистик давлатларнинг қардошлик оиласида синфий антагонизмларнинг йўқ бўлиши билан миллатлар ўртасидаги антагонизмлар ҳам йўқ бўлиб кетди. Социалистик дўстлик халқлар маданиятининг раванг топиши миллий маданиятнинг бир-бирини кенг миқёсда тўлдириб бориши билан, социалистик жамият киши учун характерли бўлган интернационал ҳислатларнинг актив шаклланиши билан бирга боради.

Жаҳон социалистик дўстлик халқларининг практикаси уларнинг қардошларча бирлиги ва ҳамкорлиги ҳар бир мамлакатнинг юксак миллий манфаатларига яваб беришини тасдиқлади. Жаҳон социалистик системаси бирлигининг про-

летар интернационализм асосида мустақамлалини — бу системага кирувчи барча давлатларнинг бундан кейинги муваффақиятларининг зарур шартидир.

Социалистик системага муайян қийинчиликларни, асосан, бу системадаги қўшқили мамлакатларнинг иқтисодий тараққиёт йўлида ўртача ва ҳатто паст даражада бўлганлиги орасида, шунингдек жаҳон реакцияси социализм қуришга бор кучи билан ҳалақит беришга интилаётганлиги орасида келиб чиққан қийинчиликларни бартараф қилишга тўғри келди.

Совет Иттифоқининг ва халқ демократияси мамлакатларининг тажрибаси Лениннинг, синфий кураш социализм қуриш дарида йўқ бўлиб кетмайди, деган қониласи тўғрисидаги тасдиқлади. Социалистик мамлакатлар ичкарисида синфий кураш ривожининг умумий тенденцияси муваффақиятли социализм қурилиш жараёнида социалистик кучлар позициясининг мустақамлалинига, душман синфлар қолдиқларини қаршиликнинг заифлашувиға олиб келди. Бирок, тараққиёт тўпла-тўғри йўлдан бормайди. Ички ва ташқи шароитнинг бирон-бир тарада ўзгарishi мусоабати билан синфий кураш айрим даврларда кескинлашуви мумкин. Шунинг учун халқ тузумини йўқ қилиш ва социалистик мамлакатларнинг қардошлик оиласига нифок солиш йўлидаги урушлардан воз кечмаётган ҳам ички ҳам ташқи душман кучлари найрангларининг ўз вақтида олдини олиб қолмоқ умум доим ҳўсёр бўлиб туриш талаб қилинади.

Халқроқ реакция ва ички реакция кучларининг қолдиқлари социалистик мамлакатларнинг бирлигига қарши фойдаланаётган асосий сиёсий ва идеологик қурол миллатчиликдир. Миллатчиликнинг мақдлий чекланганлигини қўриқ ишлари социалистик тузум барча бўлини билан қўзғабдан йўқ бўлиб кетмайди. Миллатчилик қурбодлари ва ўтмишдаги миллий адолат қолдиқлари шундай бир соҳадирки, бунда социал тараққиётга қаршилик қўрсатиш энг узоқ ва қаттиқ, шиддатли ва кучли бўлиши мумкин.

IV. ЖАҲОН КАПИТАЛИЗМИНИНГ КРИЗИСИ

Империализм сўниш ва ҳалок бўлиш даврига кирди. Муқаррар қириш процесси капитализмни тўб асосларидан тепасига ҳа унинг иқтисодий ва давлат тузумини, сиёсати ва идеологиясини қўлга олди. Империализм инсониятнинг қўшқилиги устидан ҳўқимлик қилишдан узоқ-кесял маҳрум бўлди. Инсоният тарихий тараққиётининг асосий мазмуни, асосий йўналиши ва асосий хусусиятларини жаҳон социалистик системаси, империализмга қарши, жамиятнинг социалистик асосда қайта қуриш учун курашаётган кучлар белгилаб бормоқда.

Биринчи жаҳон уруши ва Октябрь револуцияси капитализмнинг умумий кризисини бошлаб берди. Иккинчи жаҳон уруши ва социалистик револуциялар жараёнида Европа ва Осиёнинг бир қанча мамлакатларида капитализм умумий кризисининг иккинчи босқичи авк олиб кетди. Ҳозир жаҳон капитализми бу кризиснинг янги, учинчи босқичига кирди. Бу янги босқичнинг энг муҳим хусусияти шундани, у жаҳон урушига боғлиқ бўлмаган ҳолда авк олиб кетди.

Янги-янги мамлакатларнинг капитализмдан ажралиб чиқиши, социализм билан иқтисодий мусоабакда империализм позицияларининг экинчи навбатда, империализм мустақамлақили системасининг экинчи навбатда, давлат монополистик капитализмнинг ривожланиши ва милитаризмининг ўсиши билан империализм эидидларининг кескинлашуви, капиталистик экономиканинги ички бекарорлиги ва қиришнинг қувайиши ва бунинг капитализмнинг ишлаб чиқарувчи кучлардан тўла фойдаланишга тобора қобилиятсиз бўлиб бораётганлигиди намоён бўлиши (ишлаб чиқаришнинг паст сўрғатлар билан ўсиши, даврий кризислар, ишлаб чиқариш қувватларида доимо тўла фойдаланмаслик, доимий ишсизлик), меҳнат билан капитал ўртасидаги курашнинг қувайиши, жаҳон капиталистик ҳўжаликдаги эидидларнинг гоят кескинлашуви, ҳақма соҳаларда сиёсий реакциянинг мислсиз қувайиши, бир қатор мамлакатларда буржуа эркинликларидан қайтилиш ва фаншарик қулиниш, мусоабатларнинг қувайиши ва сиёсий ва идеологиясининг қуқур кризиси, — капитализмнинг умумий кризиси ана шунларда ўз ифодасини топти.

Империализм босқичида давлат монополистик капитализмнинг кенг ўсиши, монополияларнинг қуқулиши ва сиёсий-маданийнинг молия олигархияси капитализмнинг қўлга абдаллашувиға олиб келди. Буржуа давлати молия олигархиясининг манфаатларини қўлаб тартибга солуви турли тарафдан қўлаб, экономиканинги айрим тармонларини далавташтиришдан фойдаланади. Жаҳон урушлари ва иқтисодий кризислар, милитаризм ва сиёсий даразалар монополистик капитализмнинг ўсиб, давлат-монополистик капитализмга айланишини тезлаштирди.

Молия капитализмнинг зулми тўғриваси қувайиб бормоқда. Йўда катта монополиялар иқтимоий ишлаб чиқаришнинг қўшқили қисмини ўз қўлларига тўплаб, миллатнинг ҳаётига ҳўқимлик қилмоқдалар. Бир ҳўвч миллиялар ва миллионерлар капитализм дунёнинг бутун бойлиқларига ўз билгиларига ҳўқимлиқ қилмоқдалар, ўз гаразли ниятларини амалга ошириш учун бутун-бутун миллатларнинг ҳаётини ўйинчоққа айлантирмоқдалар. Молия олигархияси мисли қўрилмаган даражада боймоқда. Давлат монополистик буржуазиянинг ишларини бошқарувчи комитетга айланмоқда. Бутун ҳўжалик ҳаётининг бюрократлашуви кескин қувайиб бормоқда. Давлат-монополистик капитализм монополияларини бойитиш, ишчилар ҳаракатини ва миллий-озодлик қурашини бостирish, капитализм тузумини қуқуриб қолдиш, агрессия урушларини бошлаш мақсадида монополиялар кучи билан давлат кучини бир механизмга бираштирмоқда.

Унг социалистлар ва ревизионистлар давлат-монополистик капитализмнинг дериқлик социализм деб қўрсатишга урунмоқдалар. Ҳаёт бу уйдурманни фой қилмоқда. Давлат-монополистик капитализм империализмнинг табиятини ўзгартирмайди. У, иқтимоий ишлаб чиқариш системасидаги асосий синфларнинг ўрнини ўзгартириш ў ёқда турсин, балки меҳнат билан капитал ўртасидаги, миллатнинг қўшқилиги билан монополиялар ўртасидаги жарлини қуқулаштирди. Капиталистик ҳўжаликни давлат йўли билан тартибга солиш йўлидаги урушлардан конкуренцияси ва ишлаб чиқариш айланишини бартараф қила олмайд, ҳўжаликни жамият миқёсидида планли сўрғатда ривожлантириш таъминлай олмайд, чунки капиталистик кураш ва ёллама меҳнатни эксплуатация қилиш ишлаб чиқаришнинг асоси бўлиб қолгандир. Ҳозирги замон капиталистик экономика тараққиётининг бутун жараёни «кризис» ва «паллаштириш» капитализм тўғрисидаги буржуа назарияларини чипанкаси қилди. Давлат-монополистик капитализмнинг диалектикаси шундайки, у, буржуазия умид қилганидек, капиталистик системани мустақамламайди, балки капитализм эидидларини янада кўпроқ кескинлаштирди, уни та-томирига ҳа ларзага келтирди. Давлат-монополистик капитализм — социализмнинг моддий жиҳатдан батамом тайёрландир.

Империализмнинг ривожланишида янги ҳодисалар капитализмнинг сўғити босқичидаги асосий қонунларлар тўғрисидаги, унинг қиришнинг қувайиши тўғрисидаги ленинча ҳўқимларининг тўғривасини тасдиқлади. Айна замонда бу қириш ишлаб чиқарувчи кучларнинг таъминда тўхтаб, қоти ҳўқимлигини билдирмади ва капиталистик экономиканинг айрим даврларда, айрим мамлакатларда ўсишини ҳам истисно қилмади.

Умуман капитализм ҳозирги замон ишлаб чиқарувчи кучларининг ривожланишини тобора кўпроқ бўғиб қўймоқда. Инсоният диро энергиясини эгаллаш, космосни эгаллаштириш, кишини ривожлантириш, ишлаб чиқаришнинг автоматлаштириш билан, фан ҳақда техниканинг энг катта босқичлар билан боғлиқ бўлган жуда буюк илмий-техника револуцияси даврига кирди. Лекин капитализмнинг ишлаб чиқариш мусоабатлари илмий-техника револуцияси учун ҳаддан ташқари торлиқ қилди. Фақат социализмга бу револуцияни амалга ошириб, унинг самараларидан жамият манфаатлари учун фойдалана олади.

Техника тараққиётини монополистик капитал ҳўқоронди шаронитада ишчилар синфига қарши қартилмоқда. Монополиялар янги формалар ишлаб, ишчилар синфини эксплуатация қилишни қувайтирмоқда. Капиталистик автоматлаштириш ишчини бир бурда нондан маҳрум қилмоқда — ишсизлик ўсумқда ва турмуш даражаси пасаймоқда. Техника тараққиётини майда ишлаб чиқарувчиларнинг янгидаги қатламларини сиқидиқмоқда. Империализм техника тараққиётинида асосан ҳарбий мақсадлар учун фойдаланади. У инсоният ақли эришган ютуқларни инсониятнинг ўзига қарши қаратмоқда. Империализм яшар экан, инсоният ўз истиқболинида хотирма бўлмоқда.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНING ПРОГРАММАСИ

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Капитализмнинг нотекис ривожланиши давлатлар ўртасидаги кучлар нисбатини ўзгартирди, улар ўртасидаги эндиликларни кескинлаштирди. Империялизмнинг иқтисодий маркази, сўнгра сиёсий ва ҳарбий маркази Европада АҚШга кўчди. Ҳарбий фойдалар ва зўр бериб қуруланиш оқсида бойиб кетган америка монополиястик капитали асосий ҳомаш маъналарини, бошқарушни ва капитал солиш доираларини тортиб олди, хуф мустақил империясини вужудга келтирди, энг йирик жаҳон **эксплуататорига** айланди. Америка империялизи сохтэ озолик ва демократия байроғи остига яшириниб, реакцион диктаторлик режимида, чирок монархияларни қўллаб-қувватлаб, демократик, революцион ўзгаришларга қарши чиқиб, ўз мустақиллиги учун курашаётган халқларга қарши агрессия бошлаб, амалда жаҳон жандарми ролини бажармоқда.

АҚШнинг монополиястик буржуазияси — **халқаро реакционий асосий ташкилчи**. У капитализмнинг «қутқариш» ролни ўз зиммасига олди. АҚШнинг молия магнатлари империялистларнинг «муқаддас» иттифоқларини тўзмоқдалар, агрессив ҳарбий блоklar ташкил қилмоқдалар. Америка қўшинлари ва ҳарбий базалари капиталистик дунёнинг энг муҳим пунктларида жойлашган.

Лекин ҳаёт АҚШ империялизининг жаҳонга ҳоким бўлиш йўлида қилаётган даъволарининг батамом асоссизлигини кўрсатиб бермоқда. Империялизм социалистик ва миллий-озодлик революцияларнинг йўлини тўсишга оғир бўлиб қолди. Америка империялизининг атом қуролли монополия қилиш соҳасидаги мўлжаллари чинпака чикди. АҚШ монополиялари капиталистик дунёда асосий иқтисодий, молиявий ва ҳарбий куч бўлиб қолаётганлигига қарамай, капиталистик дунё экономикасининг илгарчи салмоқларини сақлаб қола олмайдилар. Энг кучли капиталистик давлат бўлган АҚШ ўз тараққиётининг юқори чўққисидан ўтиб, тушунлиқ босқичга юз тугди. Буюк Британия, Франция, Германия ва Япония каби империялист давлатлар ҳам ўзларининг илгарчи қудратларидан маҳрум бўлилар.

Ҳозирги дунёнинг асосий зиддияти — социализм билан империялизм ўртасидаги зиддик — капиталистик дунёни емираётган **чўқур зиддиятларни** йўқ қилмайди. АҚШ байроғи остида тузилган агрессив ҳарбий блоklar тез-тез кризисга учраб турбидилар. «Биринчи» бошор проблемасини юмшатиш шори остида вужудга келаётган халқаро давлат-монополиястик ташкилотлар амалда жаҳон капиталистик бошқаруш қайта тақсимланганини янги формаларидир, бу ташкилотлар кескин ихтилоф ва жанжалларнинг ўчоғига айланмоқда.

Асосий империялист давлатлар ўртасидаги зиддиятлар чуқурлашиб бормоқда. Иккинчи жаҳон урушида енгилган империялист давлатлар экономикасининг тикланиши империялист рақобат ва ихтилофларнинг асоси туғилди. Иккинчи жаҳон урушида вужудга келишига ва янгилашгани пайдо бўлишига сабаб бўлмоқда. Япония билан Америка ўртасидаги зиддиятлар ва бошқа зиддиятлар айниқса кескинлашмоқда. Империялизм лагерида янги зиддиятларнинг вужудга келиши ва чуқурлашуви муқаррардир.

Америка монополиялари ва уларнинг илгиз ҳамда франсуз иттифоқлари социалистик давлатларга ва Европадаги бошқа мамлакатларга қарши уруш тайёрлаётган, республик босқинчилик мақсадларини сурбеларча тарғиб қиладиган Ғарбий Германия империялизининг тикланишига оқинадан-оқиб ёрдам бермоқдалар. Европанинг марказида ақилчилик ва барча халқларнинг ҳавфсизлигига таҳдид солаётган хатарли агрессия ўчоғи яна вужудга келтирилмоқда. Узоқ Шарқда Америка монополиялари Осиё халқларига, биринчи навбатда социалистик давлатларга хавф солаётган бошқа хавфли уруш ўчоғини — япон милитаризмин тикламоқдалар.

Империялист давлатлар кичик бир гуруҳларининг маънавлари бошқа мамлакатларнинг маънавларига, барча халқнинг даъволи қилишга ҳақ қилмайди. Империя-мамлакатлар озолик учун кураш олиб бораётган мамлакатлар ўртасида чуқур антагонизм мавжуддир.

Ҳозирги замон капитализми бутун инсониятнинг ҳаётий маънавларига, унинг прогрессив интилишларига душмандир. Капитализм, унда кишининг киши томонидан эксплуатация қилиниши, унинг шовинистик ва ирқчилик идеологияси, унга ҳок бўлган маънавий тушунлик, ашаддй спекуляция, коррупция, минияткорлик жамиятини, ондани, однам расво қилмоқда.

V. ИШЧИЛАР СИНФИНING ХАЛҚАРО РЕВОЛЮЦИОН ҲАРАКАТИ

Ишчилар синфининг халқаро революцион ҳаракати оламшумул-тарихий ғалабага эришди. Унинг асосий устуни **жаҳон социалистик системасидир**. Ғалаба қозонган социализм ўрнатган кўрсатиб капиталистик дунёдаги меҳнаткашларнинг онгига революционлаштирувчи таъсир кўрсатмоқда, уларни империялизмга қарши курашга илҳомлаштирмоқда ва бу кураш шарафтини кўп даражада енгиллаштирмоқда.

Социализм ғалабасини таъминлайдиган социал кучлар капиталистик жамият заминига вужудга келади, қўнайди ва чинқайди. Халқаро пролетариатнинг янги отряди — Осиё, Африка ва Латин Америкасининг озоликка чиққан қарам ва мустақил мамлакатларидаги ёш ишчилар ҳаракати жаҳон майдонига чиқди. Марксизм-ленинчи партиялар тузилди ва ўсиб етишди. Бу партиялар тобора оробди, танилган миллий кучга айланиб меҳнаткашларнинг кенг қатламларини ўз оққаларидан эргаштириб бормоқдалар.

Халқаро революцион ҳаракат империялизмга ва унинг ишчилар синфи орасидаги малайларига қарши курашда жуда катта тақрибга эришди. У идеология жиҳатдан янада етук бўлиб қолди, зўр ташкилотлиқ қудратига ва жанговар ҳужумкорлик руҳига эгадир. Жуда кўп меҳнаткашлар оммасини бирлаштирувчи касба-союз ҳаракатининг ролни кучайиб бормоқда.

Синфий жанглар капитализм мамлакатларини доим ларзага келтириб турбиди. Ишчилар синфининг ўз иқтисодий ва сиёсий маънавларини ҳимоя қилиш йўлидаги жанговар ҳаракатлари кенгайиб бормоқда. Ишчилар синфи, меҳнаткашлар буржуазиясининг синфий ҳукмронлигига кўп марта хавф туғдириди. Молия-олигархияси ўз ҳокимиятини сақлаб қолишга интилиб, ишчилар синфини ва унинг ташкилотларини алдаш ва бузиш учун, миллий ва халқаро миқёсдаги касба-союз ҳаракатини ажратиб ташлаш учун бостирин мететлари билан бир қаторда, турли усуллардан фойдаланмоқда. У касба-союз, кооператив ва бошқа ташкилотларнинг бошқиларини сотиб олиш йўлини тўзмоқда, ишчи бюрократиясини санаотда, муниципал оргнларда, давлат аппаратида даромадли жойларга қўйиб, уни қўлайитирмоқда. Коммунистларга ва ишчиларга қарши қонунлар чиқариш, коммунистик партияларни таъқиллаш, коммунистларни ва бошқа илгор ишчиларни қорқонлардан қўлга буюшатиш, қорқонларда қора рўйхатлар жорий қилиш, хизматчиларнинг доиларини текшириш, демократик матбуотга қарши полиция жаозаларини қўллаш, иш ташкилотларини қуролли куч ёрдамида бостирин — буларнинг ҳаммаси империялист буржуазия ҳукуматларининг ўз диктатурасини сақлаб қолиш учун ишлатиётган доимий мететлари бўлиб қолди.

Айрим капиталистик мамлакатларнинг реакцион кучлари демократия ва социализмнинг мустақамлалини бораётган кучларига қарши чиқишга оғирлик қилмоқда. Капиталистик давлатларнинг узаро кураши ва рақобати уларнинг социализм ва ишчилар ҳаракатининг ўсиб бораётган кучлари олдида бир қадар бирлашиб туриб ҳаракат қилинларини истисно қилмайди. Империялистлар реакцион иттифоқлар тўзмоқдалар, узаро шартномалар билан боғланмоқдалар, фақат социалистик мамлакатларига эмас, балки революцион ишчилар ҳаракатига ва миллий-озодлик ҳаракатига ҳам қарши қарилган ҳарбий блоklar ва базалар ташкил қилмоқдалар. Европадаги бир қанча давлатларнинг реакцион буржуазияси тизим вақтда ўз мамлакатларининг эшигини чет эл қўшинларига очиб бериб.

Буржуазия Октябрь революциясидан ва социализм ғалабаларидан муайян сабақлар чиқариб олганга интиломоқда. У капиталистик ҳукумнинг мараз ва илгиларини яшириш учун илгилар-янгй воситалардан фойдаланмоқда. Гарчи бу воситаларнинг ҳаммаси капиталистик мамлакатлардаги революцион кучларнинг фаолиятини қийинлаштирса ҳам, меҳнат билан капитал ўртасидаги зиддиятларни заифлаштира олмайд.

Ҳозир дунёда ишчилар ҳаракати учун яна кўпая вазиет вужудга келди. СССРнинг ва бутун жаҳон социалистик системасининг муваффақиятлари, жаҳон капитализми кризисининг чуқурлашуви, коммунистик партияларнинг омма

Буржуа тузуми озолик, тенглик ва қардошлик каби жошибили широрлар билан дунёга келган эди. Лекин буржуазия бу широрлардан феодад зодагонларини қисиб чиқариш, ҳокимиятини қўлга олиш учунгина фойдаланди. Тенглик ўрнига социал ва иқтисодий тенгсизликнинг янги жуда чуқур жарлиги вужудга келди. Буржуа жамиятида қардошлик эмас, балки жуда қатъий синфий кураш ҳукм сурди.

Монополиястик капитал ўзининг реакцион, антидемократик моҳиятини тобора аққорлоқ кўрсатмоқда. Гарчи у илгариги буржуа-демократик эркинликларни демагогларча пеш қилаётган бўлса ҳам, амалда уларга йўл қўймайди. Тарихий тараққиётнинг ҳозирги босқичида буржуазия тенглик ва эркинлик широрларини илгартига қараганда анча қийинчилик билан тартиб қилмоқда. Халқаро ишчилар ҳаракатининг юксалиши молия капиталининг маневр қилиш имкониятини қайтариб, бинобарин молия капитални илгарти широрлар билан, шунингдек ишчи бюрократиясини сотиб олиш йўли билан ҳам революцион қайтаришларни йўқота олмайд ва тўхтовсиз ўсиб бораётган антиимпериялист ҳаракатни бостира олмайд.

Монополиястик капитал асосий моддий воситаларни батамом тортиб олган, сиёсий ҳокимиятни тахво ўзи қўлга олди, ўз диктатурасини — социализмни қўчилик устидан диктатурасини, капиталистик монополияларнинг жамият устидан диктатурасини ўрнатди. Империялизм идеологияси монополиястик капитал диктатурасини эркинлик ва демократия тўғрисидаги сохта широрлар билан ниқоблаб ва, империялист давлатларни «озод дунё» мамлакатлари деб ёллон қилиб, ҳукмрон буржуа доираларини ҳар қандай диктатуранинг душмани қилиб кўрсатмоқда. Ҳақиқатда эса империялист дунёдаги озолик фақат ўз мамлакатидидаги эмас, балки монополияларнинг темир панжисига тушган бошқа барча мамлакатлардаги ишчилар синфи билан меҳнаткаш халқини эксплуатация қилиш эркинлигини билдилади, холос.

Буржуазия ўз сайлов системасининг тўв демократик ҳарактерига эга эканлигини кенг ёллон қилмоқда. Кўп партиялик мавжудлигини ва кўп помзод кўрсатиш имконияти борлигини айниқса қўлларга кўтариб кўрсатмоқда. Амалда эса монополиястик халқ оммасини ўз ҳокимияни ифода қилиш ва ўз маънавларининг ҳақиқий ҳимоячиларини сайлаш имкониятидан маҳрум қилмоқдалар. Монополиястик капитал, матбуот, радио, кино, телевидение каби қудратли воситаларни ўз қўлларига олиб, касба-союзлари ва бошқа оммавий ташкилотларга ўз одамларини қўйиб, халқ оммасини алдамоқдалар, сайловларга ўз номзодларини тикиштирмоқдалар. Турли буржуа партиялари одада ҳукмрон буржуазиянинг турли фракцияларидангина иборатдир, холос.

Буржуазия диктатураси сайловларининг иродасини қўпол суратда поймон қилишда ҳам намён бўлмоқда. Буржуазия меҳнаткашлар конституцияда берилган ҳуқуқлардан фойдаланиб, қонун чиқарувчи ерганларга ўз маънавларини ҳимоя қилувчи одамлардан ачагина сайлай олишларини кўрганида сайлов системасини беҳадларча бузади, меҳнаткашларнинг парламентдаги вакиллари миқдорини ўзбошимчи қилиб билан чекаб қўйди.

Меҳнаткашлар оммаси ҳатто чекланган демократик ҳуқуқлардан ҳам фойдаланишга, ўз маънавларини ҳимоя қилишга ва монополияларнинг тахво ҳукмронлигига хотима беришга ҳаракат қилган тақдирда молия олигархияси фашист режимиини ўрнатишга ўтди, халқ заабидан қутултириш сўғити чораси бўлган армияга, полицияга, жандармерияга суянади. Гарчи ашаддй герман ва италиян фашизми мағлубиятга учраган бўлса ҳам, фашист режими бир хил мамлакатларда ҳали ҳам сақланиб қолмоқда ва бир қатор бошқа мамлакатларда янги формалар тикланмоқда. Шундай қилиб, жаҳон империялистик системаси чуқур ва кескин зиддиятлар натижасида еришмоқда. Меҳнат билан капитал ўртасидаги антагонизм, халқ билан монополиялар ўртасидаги зиддиятлар, ўсиб бораётган милитаризм, мустақил системасининг еришлиши, империялист мамлакатлар ўртасидаги зиддиятлар, ёш миллий давлатлар билан эски мустақил мамлакатлар ўртасидаги низо ва зиддиятлар ва, энг муҳими, жаҳон социализмининг гоят тез ўсаётганлиги — империялизм заминини бўшаштирмоқда ва озолик учун кураш олиб бораётган мамлакатларга халқарога олиб бормоқда.

Монополиястик буржуазия тарихий тараққиётнинг муқаррар натижасида қатъий кураш олишга ҳам сақлана олмайдй. Инсоният капитализмининг қарқирй баъшарасини билан олди. Юз миллионлаб ишчилар капитализмнинг иқтисодий тартибсизлиги ва даврий кризислар, доимий ишсизлик ва омманг қардошлиқ, ишлаб чиқарувчи кучларни ваҳшийларица исроф қилиш тузуми эканлигини доимо унинг ҳаётиини солаётган тузум эканлигини кўриб турбидилар. Инсоният тарихин умури тууган капитализм системаси билан қичишини истамайди ва чинишмайди ҳам.

Ўртасидаги таъсирининг кучайиши, реформизмининг гоявий жиҳатдан мағлубиятга учраши синфий кураш шарафларини меҳнаткашлар фойдасига жиддий ўзгартирди. Ҳатто реформизм ҳали мустақам позицияларни эгаллаб турган мамлакатларда ҳам ишчилар ҳаракатида сўлга қараб ачагина силкилиб ўра бормоқда.

Янги тарихий вазиетда кўп мамлакатларнинг ишчилар синфи ҳали капитализм ағдаришмасидан буржуазияни шундай чораларни амалга оширишга мажбур қила оладими, бу чоралар оддий реформалар доирасидан четга чиқиб, ишчилар синфининг ва унинг социализм учун курашининг ривожланиши учун ҳам, миллатнинг кўпчилиги учун ҳам жуда муҳим аҳамиятга эга бўлади. Ишчилар синфи меҳнаткашларнинг кенг қатламларини бирлаштириб, ҳукмрон доираларини янги жаҳон урушига тайёрлагани қўшини тўхташга, маҳаллий урушлар оқиншдан воз кечишга мажбур қила олади, экономикадан тинчлик мақсадлари учун фойдалана олади, фашист реакцисининг ҳужумини қайтара олади, тинчлик, миллий мустақиллик, демократик ҳуқуқлар ва халқнинг турмуш шарафтини матълум даражада яхшилашни ўз ичига олувчи умум миллий программани амалга ошира олади.

Ишчилар синфининг асосий душмани — капиталистик монополиялардир. Капиталистик монополиялар деҳқонларнинг, ҳунармандларнинг ва шаҳардаги бошқа майда мулкчиларнинг, кўпчилик хизматчи ва интеллигенциянинг, майда капиталистлар ва хатто ўрта капиталистларнинг бир қисмининг ҳам асосий душманидир.

Ишчилар синфи асосий қарбини капиталистик монополияларга қарши қармоқда. Монополияларнинг тахво ҳукмронлигини тутатишдан миллатнинг барча асосий қатламлари гоят маънафатдордир. Бу ҳол молия-олигархияси зулмига қарши қилаётган барча демократик ҳаракатларни ягона қудратли **антимонополиястик оқимга** бирлаштириш имконини беради.

Пролетариат монополияларнинг тахво ҳукмронлигига қарши сиёсий кураш программасини янги суратгагина ўз иттифоқларининг фақат бутунги маънавларининга эмас, балки эртаги маънавларини ҳам ҳисобга олади. У, халққа энг қўлай бўлган шарафларда кенг национализация учун, парламентнинг, касба-союз ва бошқа демократик ҳамда вакиллик органларининг национализация қилинган тармоқлар устидан, давлатнинг бутун иқтисодий фаолиятини устидан контроль қилишлари учун курашади. У деҳқонларнинг радикал аграр реформалар ўтказиш тўғрисидаги талабларини қўллаб, қувватлайди ва «ер — ишлаганлик!» деган широрни амалга оширишга ҳаракат қилади.

Пролетариат халқнинг бошқа қатламлари билан бирга кенг демократия учун қатъий кураш олиб боради. У демократик эркинликларни тутатишга, парламент ҳокимиятини чекаб қўйишга, монополиялар ўтказиб қўйган одамларнинг шахсий ҳокимиятини ўрнатиб мақсадлида конституцияни ўзгартиришга, парламентаризмдан фашизмнинг у ёки бу хилга ўтишга интилаётган молия-олигархиясининг йўлига қарши оммани актив ҳаракат қилишга сафарбар қилади.

Бу курашда ишчилар синфининг барча меҳнаткашлар билан иттифоқи чинқайди. Ишчилар синфи ўзининг асосий иттифоқиси бўлган деҳқонларни феодад сарикларига ва монополияларнинг зуравонлигига қарши курашга янгилаштирилади. Хизматчиларнинг кенг қатламлари, шунингдек интеллигенциянинг ачагина қисми — капитализм томонидан пролетарлар даражасига кўтаришган ва иқтисодий ҳаётини ўзгартириш зарурлигини аниқлаган бу кишилар ишчилар синфининг иттифоқиси бўлиб қолмоқда.

Монополияга қарши олиб бораётган умумдемократик кураш социалистик революцион узоқлаштирмайди, балки уни яқинлаштирилади. Демократия учун кураш — социализм учун курашнинг таркибий қисмидир. Демократик ҳаракат қанчаллик чуқур бўлса, омманг сиёсий онги ҳам шу қадар ўсади, фақат социализмнинггина чинакам озолик ва фаровонлик йўлини очиб бериш оммага шу қадар равшан қў

ринади. Бу кураш процессида ўнг социалистик, реформистик хомхаёллар йўқолиб кетади, социалистик революциянинг сиёсий армияси вужудга келади.

Социалистик революциялар, антиимпериялистик миллий-озодлик революциялари, халқ демократик революциялари, кенг деҳқонлар ҳаракати, халқ оммасининг фашист ва бошқа мустабид режимларни ағдариб ташлаш учун кураши, миллий зулмга қарши умумдемократик ҳаракатлар — буларнинг ҳаммаси капитализм илдирига болта ураётган ва уни емираётган ягона жаҳон революцион процессига қўшилмоқда.

Жаҳон социалистик революциясининг бир қисми бўлган ҳар бир мамлакатдаги пролетар революцияси мазкур мамлакатнинг ишчилар синфи, халқ оммаси томонидан амалга оширилади. Революция заказ билан бўлмайди. Ташқаридан туриб халқни революция қилишга мажбур этиб бўлмайди. Революция капитализмининг чуқур ички ва халқаро зиддиятлари натижасида юзга келади. Ғалаба қозонган пролетариат бошқа халққа мажбуран ҳеч қандай бахт-саодат келтира олмайд, акс ҳолда у ўз ғалабасига путур етказиши.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси бошқа марксизм-ленинчи партиялар билан бирликда барча мамлакатларнинг халқларини янгилаштириш, ўзининг барча ички кучларини сафарбар қилишга, актив ҳаракат қилишга ва, жаҳон социалистик системасининг қудратига таяна туриб, империялистларнинг революцияга кўтаришган ҳар қандай мамлакат халқининг ишчиларни аралашувининг олдини олишга ёни унга қатъий зарба беришга ва бу билан контрреволюциянинг империялистлар томонидан экспорт қилинишига йўл қўймайсиз, қарқирини ўзининг интернационал бурчи деб билади. Агар меҳнаткашлар ўз мамлакатларининг миллий суверенитетини қатъий ҳимоя қилиб, ўз территорияларидан чет эл ҳарбий базаларини тутатишга ва агрессив ҳарбий блоklarдан чиқаришга ҳаракат қилсалар, контрреволюцияни экспорт қилишнинг олдини олиш осон бўлади.

Коммунистлар ҳеч қачон революцияга албатта давлатлар ўртасидаги уруш орқали борилади, деб ҳисобламаганлар ва ҳисобламайдилар. Социалистик революция учун уруш бўлиши шарт эмас. Гарчи империялистлар томонидан бошланган ҳар нискала жаҳон уруши социалистик революциялар билан тугалланган бўлса-да, революциялар урушсиз ҳам бўлиши мумкин. Ишчилар синфининг улут мақсадларини жаҳон урушсиз амалга ошириш мумкин. Ҳозир бунинг учун ҳар қачонгидан ҳам қўлайроқ шараит вужудга келади.

Ишчилар синфи ва унинг авангарди бўлган марксизм-ленинчи партиялар ҳокимиятини буржуазия қўлидан пролетариат қўлига ўтатишнинг тиз йўли билан, гражднлар урушсиз амалга ошириш афзал қўлидилар. Бу имкониятни амалга ошириш ишчилар синфининг ва бутун халқнинг маънавларига, мамлакатларининг умуммиллий маънавларига мувофиқ келар эди.

Ишчилар синфи халқнинг кўпчилигига суяниб, капиталистлар ва помпеччилик билан мурасачилик сиебатидан қайта олмайдиган оппортунистик элементларга қатъий зарба бериб, халққа қарши бўлган реакцион кучларни енгити, парламентда мустақам кўпчилигини қозониш, уни буржуазиянинг синфий маънавларига хизмат қилувчи қуролдан меҳнаткаш халққа хизмат қилувчи қуролга айлантириш, парламент ташқаридан кенг омманг курашини қизитиб юбориш, реакцион кучларнинг қаршиликларини синдириш ва социалистик революцияни тиз йўл билан амалга ошириш учун зарур шараитларни вужудга келтириш имкониятига эгадир. Буларнинг ҳаммасига ишчиларнинг, деҳқонлар оммасининг ва шаҳардаги ўрта табақаларнинг йирик монополиястик капиталга қарши, реакцияга қарши, социал реформалар учун, тинчлик ва социализм учун олиб бораётган синфий курашини кенгайтириш ва тўхтовсиз ривожлантириш йўли билангина эришиш мумкин.

Эксплуататор синфлар халқларга зўрлик қилиш йўлини тутган тақдирда социализмга нотинч йўл билан ўтиш аҳтиломини назарда тутиш лозим. Лениннинг, ҳукмрон синфлар ҳокимиятини ўз ихтиёрлари билан қўлдан бермайдилар, деб таъин беради ва бу қондан тарихий тақрибга тасдиқлайди. Бундай шарафда синфий курашининг кескинлиги даражаси ва унинг формалари фақат пролетариатгагина эмас, балки аввалд реакцион доираларнинг жуда кўпчилиги халқнинг иродасига қанчалик қаршилиги қўрсатишди. Социализм учун курашининг у ёки бу босқичида бу доираларнинг қанчалик зўрлик ишлатишга боғлиқдир. Ҳар бир мамлакатда социализмга у ёки бу йўл билан ўтишнинг реал имконияти конкрет тарихий шараит билан белгиланади.

Бизда, социализм кучлари тобора кўпроқ ўсиб бораётган, ишчилар ҳаракати мустақамлалини бораётган, капитализм бошқаруш қудратини кўндалма-кўндал широрларча мамлакатларда бундай вазиет вужудга келиши мумкинлиги бунда Маркс ва Ленин баъшорат қилганларига асосий ишлаб чиқариш воситаларини ҳақ баробарига сотишга рози бўлиш буржуазия учун, «сотиб олишга» рози бўлиш пролетариат учун фойдалиб бўлиб қилди.

Ишчилар синфининг революция ғалабаси учун курашининг муваффақият қозониши ишчилар синфи ва унинг партияси курашининг барча формаларини — тинч ва нотинч, парламент ва парламентдан ташқари формаларини қанчалик эгаллаб олганлигига ва бир кураш формасини иккинчи кураш формаси билан жуда тез ва тўсатдан алмаштиришга қанчалик тайёр бўлишига боғлиқдир. Социалистик революциянинг барча мамлакатларга ҳок асосий қонунларини умумий бўлган бир шарафда, тарихан вужудга келган миллий ҳусусият ва традицияларнинг хилма-хиллиги революцион процесснинг ўзига ҳок шарафларини, пролетариатнинг хилма-хиллигини вужудга келтирилади. Биринчана мамлакатларда пролетариат диктатураси учун курашининг ривожланишида ўтиш босқичларининг бўлиши мумкинлиги ва зарурлиги, социализм қўраётган жамият сиёсий ташкилотлиқ формаларининг хилма-хил бўлиши ана шундан келиб чиқади. Лекин капитализмдан социализмга ўтиш қандай формалда юз беришидан қатъий назар, у фақат революция йўли билан бўлиши мумкин. Социализм қурилиши даврида янги, халқ давлат ҳокимиятининг формалари қанчалик хилма-хил бўлмасин, уларнинг моҳияти биттадир — чинакам демократия,

Дунё жўшқин миллий-озодлик революциялари даврини бошдан кечирмоқда. Агар империялизм кўпчилик халқларнинг миллий мустақиллиги ва озолигини бостирган, уларни жуда каттиқ мустақамла қўлғини заңжирларига солган бўлса, социализмнинг вужудга келиши эзилган халқларни озо қилиш даври бошланганлигига кўрсатади. Миллий озолик революцияларининг қудратли тўқилиши мустақамла системасини суғуриб ташламоқда, империялизм негизларини йўқотиб қўймоқда. Собир мустақамлакалар ва ярим мустақамлакалар ўрнига ёш суверен давлатлар вужудга келди ва келмоқда. Уларнинг қаллари ўз тараққиётининг янги даврига катлам қўйди. Улар янги ҳаёт яратувчилар ва халқаро сиёсатнинг актив иштирокчилари сифатида империялизмни емирувчи революцион куч сифатида бош кўтариб чиқилди.

Лекин кураш хали тамом бўлган йўқ. Мустақамлақчилик заңжирларини улоқтириб ташлаётган халқлар озолигининг турли даражасига етидилар. Уларнинг қўллари миллий давлатлар тузиб, иқтисодий, мустақилликка эришиш ва сиёсий мустақилликини мустақамлаш учун ҳаракат қилмоқдалар. Расман мустақил, амалда эса сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан чет эл монополияларига қарам бўлган мамлакатларнинг халқлари империялизмга ва империялистик майдадан реакцион режимиларга қарши курашга кўтарилимоқдалар. Хали мустақамлака қудратини улоқтириб ташлаётган халқлар ажабий эозимларга қарши қарамонона кураш олиб бормоқдалар.

Еш суверен давлатлар империялистик давлатлар системасига ҳам, социалистик давлатлар системасига ҳам қирмайдилар. Лекин уларнинг жуда кўпчилиги жаҳон капиталистик ҳўжўлиқда алоҳида ўрин тутсалар-да, ҳали ундан ажралиб қичмаганлар. Бу — дунёнинг капиталистик монополиялар томонидан ҳали ҳам эксплуатация қилинаётган қисмидир. Бу мамлакатлар империялизмга иқтисодий жиҳатдан қарамликка хотима бермагунларича, улар «жаҳон қилчўли» ролини ўйнайверадилар, ярим мустақамлақчи эксплуатациясининг объекти бўлиб қолаверадилар.

Жаҳон социалистик системасининг мавжудлиги ва империялизмнинг заңфлашуви озоликка чиққан мамлакатларнинг халқларига миллий тикланиш перспективасини, асрий қолдиқлик ва қашшоқликни тутатиш, иқтисодий мустақилликка эришиш перспективасини очиб беради.

Миллат маънавлари мустақамлақчилик қолдиқларини тутатиш, империялизм ҳукмронлигининг илдишларини тағ-тоғири билан суғуриб ташлашнинг, чет эл монополияларини қисиб чиқаришнинг, миллий санаотни вужудга келтиришнинг, феодад тартиб ва сарикларни йўқотишнинг, радикал аграр ило-хатларни бутун деҳқонларнинг иштирокида ва уларнинг маънавларини қўлаб ўтказишнинг, мустақил тинчликсевар ташқи сиёсат юргизишнинг, жамият ҳаётини демократлаштиришнинг, сиёсий мустақилликини мустақамлашнинг талаб қилади. Умум-

меҳнаткашлар учун демократия бўлган пролетариат диктатурасид

Н. С. ХРУШЧЕВ КУБАНДА

НОВО-КУБАНСКАЯ СТАНИЦА (Краснодар ўлкаси) 28 июль. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Виринчи секретари СССР Министрлар Советининг Раиси ўрток Н. С. Хрушчев бугун Сочида кайтишда Кубань далалида бўлибди.

Н. С. Хрушчев трактор ва қишлоқ хўжалик машиналари синаб қўйилган Кубань илмий тадқиқот институти борди. Гульевич районидagi «Хуторок» совхозининг далави плантацияларида, Калинин номида колхозининг ва «Кубань» совхозининг макжазхори майдонларида бўлибди.

КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзоси, таъинланди КПСС Марказий Комитети РСФСР бюроси раисининг ўринбосари Г. И. Воронов, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, РСФСР Министрлар Советининг раиси Д. С. Полянский, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Украина Компартияси Марказий Комитетининг Виринчи секретари Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Грузия Компартияси Марказий Комитетининг Виринчи секретари В. П. Макаванадзе, Иттифокчилик ва бешкарликларнинг маъсул директори Шимолий Кавказ ўлкасида, област ва республикаларининг раҳбарлари ҳам Кубанга келдилар.

Кубань илмий тадқиқот институти Ватанимизда ишлаб чиқариладиган қишлоқ хўжалик машиналарининг неча ўнлаб янги хилларини ишлаб чиқариш шарафига синаб қўйилди.

Ўрток Н. С. Хрушчев, аввало, Кубанининг дондор далавчилари В. А. Светличнийнинг ишлари билан қизиқди. Ўрток Светличний қишлоқ хўжалик илгорида Ростов ва Воронежда ўтказилган зона кенгашларида сўзга чиққан эди. Н. С. Хрушчев ана шу кенгашларда Ўрток Светличнийнинг қўл меҳнатини фойдаланмай қайта соддашдан мўл ҳосил етиштириш соҳасидаги тақрирлари билан қизиққан эди. Эндиликда далавчилар қўл меҳнати муваффақиятлари тўғрисида батафсил сўзлаб берди.

— Утган йил, — дейди В. А. Светличний, — қўшмаиш «Ленинкий путь» колхози бир центнер далави етиштириш учун 82 минут вақт сарф қилган бўлса, биз 17 минут сарф қилган эдик. Бу йил бир центнер далави етиштириш учун сарф қилинган вақт 12 минутдан ошмайдиган.

Институт директори А. И. Осипкин айтдики, Светличний бошқариб аъзонинг далави майдонлари ўтган йилдаги нисбатан икки бара-

вар — 150 гектаргача кенгайди. Зенов аъзолари сони эса камайди. Зеновда фақат олти механизатор ишламоқда.

Никита Сергеевич ўтган йилдаги ҳам ҳосил олмайди. Деб савол берибди. Зенов бошқариб қўл меҳнати билан бўлмайди, деб қатъий ишонч билан жавоб қайтаради. Зенов КПСС XXII съезди шарафига ҳар гектар ердан 450 центнердан далави етиштириш мажбуриятини олди, хозирги пайтда эса, ҳар гектар ердан ҳосил 240 центнердан кам эмас.

Н. С. Хрушчев Зеновдаги механизаторлар кам меҳнат сарф қилиб, кўпроқ махсулот етиштиришга интилади. Тўғри йўлдан бораётганлигини таъкидлайди.

Никита Сергеевич далави айланмиш қилибди. Ўсимликларни сияччилик қўлдан кечирибди ва В. Светличнийга қараб:

— Лавлагиниз жуда яхши ботибди! — дейди.

Шундан кейин ҳаммалари В. Первичий бошчилигидаги механикаторларнинг аъзонининг макжазхори далави боради. Зенов уч кишидан иборат бўлса ҳам, 600 гектар майдонда макжазхори етиштиришда. Улар 400 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 600 центнердан дон етиштириш мажбуриятини олганлар. Зенов бошқариб Н. С. Хрушчевнинг саволларига аниқ ва пухта жавоб берибди. У айтдики, механикаторлар тез юрадилган яхши трактор ва селлакторларни олдилар ва шу сабабли ўз ишларини муваффақият билан бажардилар.

Шу ондак макжазхори донини йиғиштириб олиш тўғрисида гап бошланди кетди. Институт директори макжазхори донини далавинг ўзига йиғиштириб олиш учун ўз тақлифларида муваффиқ Кировград заводи «СК-3» комбайнига уланган максул жатқа таъйинлаб берди.

Никита Сергеевич Н. В. Подгорнийнинг эътиборини шунга жалб этди. Ўрток Подгорний бу йил Украинада 4500 дон комбайн қайтадан мослаштирилишини айтди.

Ўрток Н. С. Хрушчев маҳаллий селекционер П. И. Новокрещенович ишлари билан қизиқди. П. И. Новокрещенов силос тайёрлаш учун солинган макжазхори билан алаштириб экиланган янги сортини тақдир қилди. Н. С. Хрушчев Кочубей районидagi Чалаев номида колхозда Ставрополга келтирилган бўлишини катта боғларини П. И. Новокрещеновга қўрсатди ва селекционерларга икки йўлда иш олиб бориш ҳамда солинган экин фойдаланиш, ёки дўнани экин фойдаланиш эканини аниқлаш тўғрисида маслаҳат берди.

Меҳмонлар қўшни «Хуторок» совхозига уруғидан тайил иш ун-дирини ўстириладиган қайта далавида экиб берибди. Бу далавининг меҳмони қишлоқ кўчилимайди. Ваҳоланки илгари бу иш жуда кўп қўл меҳнати сарфланган талаб қилар эди.

Автоматизаторлар Гульевич районидagi Калинин номида колхозининг макжазхори майдонини олди-да тўхтади. Еш аёл — агроном А. И. Панченко бўйи 4.2 метр келадиган макжазхорининг катта бир боғини қўрсатди. Ҳар бир пойда 4-5 та сўта аниқ кўзга ташланиб турибди.

— Бу — «массивно» деган сер ҳосил янги сорт, бунинг колхоз уруғ олиш учун ўстиришда, — деб илоҳ берибди агроном.

Никита Сергеевич ерининг ҳар гектаридан 180 центнердан дон тайил учун курашган. М. В. Кувлевская аъзонининг участкасида макжазхори улар билан бўйдоқ бўлмаса-да, лексин ҳосил олиши ана шунга сарф макжазхоринингдан қилинмайди.

Н. С. Хрушчев Зенов аъзолари катта муваффақиятлар, сикат-саломатлик ва турмушда бахт-саодат тилади ҳамда колхозчиларнинг илтимосига қўла улар билан яшил макжазхори далави олди-да суратга тушди.

Шундан сўнг Н. С. Хрушчев деҳқончилик маданияти юксалиши билан ўлкада донг чиқарган «Кубань» совхози далавини айланиб қилибди.

Н. С. Хрушчев Кубань бўйидаги хўжаликларнинг далави бўйлаб юришни тугаллаб экан, меҳнатнинг илгори усуллари ва методла-

рини ишлаб чиқаришга жорий этишни, қишлоқ хўжалиги маша-алларининг тақрирларини зўр қайрат билан етиштириш ва совет органларининг раҳбарлари, министрликларнинг ходимлари-га, министрлик берибди. Одамлар бир жойда йиғиб туриб ишлаганлари ҳолда, деб таъкидлайди Ўрток Хрушчев, — қўшнингнинг яхши ишларидан хабардор бўлмасликларни наби ҳолатга йўл қўйиб бўлмайди. Ўрток Хрушчев Кубань илмий тадқиқот институтининг тақрирларидан фойдаланишни тавсия этди.

Н. С. Хрушчев беш йилдан бун-ди сурункасига макжазхори эки-либ, унинг ҳосилини доим қўй-тиришга «Кубань» совхозининг тақрирларини кенг еиш керак, — дейди Н. С. Хрушчев Кубанда нўхат етиштириш бугун чоралар билан қўйиштириш ҳам мас-лаҳат қўлади ва ҳар гектар ердан 30 центнерга нўхат ҳосил оли-наётганлигини ва нўхат экиланг ерларда кучга бугунда учун ўт-сифатида азот ҳосил бўлишини айтди.

Н. С. Хрушчев Россия Федера-цияси Украина, Қозоғистон, мам-лакатининг барча районлари дон ва бошқа қишлоқ хўжалик махсулот-лари етиштиришни қўйиштириш учун катта резервларга эга экан-лиги тўғрисида гапирди. Барча хўжаликларда уруғлик фонди ву-жудга келтириш зарур эканлигини таъкидлайди. Н. С. Хрушчев Совет мамлакатининг янада бадав-лат бўлиш учун, халқнинг фаро-бонлигини тобора ошириш учун керакли ҳамма ишни қилмоқ ке-рак, дейди.

ТАРАҚҚИЁТ ВА БИРЛАШИШГА ДАЪВАТ ЭТАЁТГАН ЁШЛАР САДОСИ

Асосий масалалар бўйича фикрлар бир

МОСКВА, 28 июль. (ТАСС). Ёшларнинг жаҳон форуми тўрт кундан бун пойтахтда мажлис қилмоқда. Янги мажлисда таҳом бўлибди. XX аср ўрталаридаги ёш-лар ва уларнинг проблемалари» деган асосий теманинг энг муҳим масалалари бўйича ана шу маж-лисда тўқтинча доклад тинг-ланди. Совет Иттифоқи, Италия, Жапон, Бельгия, Англия, Куба, Чехословакия, Венесуэла ёшларининг вакиллари ўз тақлифларини тақдир қилди. Ёшларнинг вакиллари тақдир қилди. Ёшларнинг вакиллари тақдир қилди. Ёшларнинг вакиллари тақдир қилди.

Ёшлар ва студентлар VIII жа-ҳон фестивали доирасида мажлис-сининг секретари Жан Гарсиннинг доклады тўлганларини жуда қи-зиқтирди. Докладчи жаҳон фести-валлари тарихи, ҳақиқатан, ёш-ларнинг тақдир қилди. Ёшларнинг тақдир қилди. Ёшларнинг тақдир қилди.

Ёшлар ва студентлар VIII жа-ҳон фестивали доирасида мажлис-сининг секретари Жан Гарсиннинг доклады тўлганларини жуда қи-зиқтирди. Докладчи жаҳон фести-валлари тарихи, ҳақиқатан, ёш-ларнинг тақдир қилди. Ёшларнинг тақдир қилди. Ёшларнинг тақдир қилди.

VIII фестивалга ҳозирдак та-йёрлик олиб боришда, деди докладчи, Халқаро ассамблея фести-валлари бетафам мамлакат бўлиши Финляндия пойтахти — Хельсин-кида ўтказишга қарор қилди. Хельсинки Олимпия уйинлари ва бир қанча халқаро учрашувлар ўт-казилган шаҳар сифатида машҳур-дир. Фестивал 1962 йил эида ўтказилади. Доимий комиссия ав-густ ойида тўпланиб, фестивал ўтказиладиган вақтни аниқ белги-лайди.

учун курашдаги роли ва ўрни си-ғари замонанинг ҳаётий муҳим мас-салалари ҳақидаги нукта назар-ларини баён қилиб берибди.

Комиссия бугунги мажлисини диалог Диалог Сирару (Фар-бий Африка студентлари иттифо-қи) раисининг ўтказди. «Халқаро гражддан хизмат» тақлифоти ио-тидан нукта сўзлаган Крис Холл-дер (Голландия) ва Лиз Мейер (Франция) ёшларнинг ишчи қури-лишлари, ёшларнинг лагерлари ва халқаро йиғинлари тўғрисида доклад қилди. Ёшлар ётоқхона-лари бирлашган федерацияси томо-нидан форумга юборилган куза-тувчи Гериетта Кастрин ўз док-ладини ёшларнинг ётоқхоналарига бағишлади. Апри Энемани (Ёшлар ва маданият уйлари федерацияси) ва ЮНЕСКО вакили Пьер Фран-суа ҳам нукта сўзладилар.

Ёшлар ва студентлар VIII жа-ҳон фестивали доирасида мажлис-сининг секретари Жан Гарсиннинг доклады тўлганларини жуда қи-зиқтирди. Докладчи жаҳон фести-валлари тарихи, ҳақиқатан, ёш-ларнинг тақдир қилди. Ёшларнинг тақдир қилди. Ёшларнинг тақдир қилди.

VIII фестивалга ҳозирдак та-йёрлик олиб боришда, деди докладчи, Халқаро ассамблея фести-валлари бетафам мамлакат бўлиши Финляндия пойтахти — Хельсин-кида ўтказишга қарор қилди. Хельсинки Олимпия уйинлари ва бир қанча халқаро учрашувлар ўт-казилган шаҳар сифатида машҳур-дир. Фестивал 1962 йил эида ўтказилади. Доимий комиссия ав-густ ойида тўпланиб, фестивал ўтказиладиган вақтни аниқ белги-лайди.

СССР — буюк денгиз давлати

Ватанимиз буюк — денгиз давлa-тидир. Шонли — Ҳарбий-Денгиз Флотимиз масофаси 47.000 кило-метр бўлган денгиз чегараларини қўриқлайди.

Мамлакатимиз улуг денгиз давлa-ти бўлганини учун ҳам Ҳарбий денгизчиларимиз Россиянинг дахл-сизлиги ва миллий муқталигини сақлаш йўлидаги жангларда ўзларини сўймас шон-шухратга қўлашдилар.

Денгизчилар Улуг Октябр со-циалистик революциясининг гала-баси учун олиб бориладиган курашда жанговар қўл эканлигини яна бир марта ўрнатдилар. «Аврора» крейсери жаҳонга кишилини тари-хда янги давр — коммунизм дав-ри бошлангиларидан давра берди.

Совет Ҳарбий-Денгиз Флоти — Коммунистик партиянинг фарза-ндир. Совет Ҳарбий-Денгиз-Фло-тининг бошқиги ёнида Улуг Ленин турди. Ленин 1918 йил 11 фе-вралда имзалаган декрет флотимиз-га асос солиди.

Флотимиз Улуг Ватан уруши йилларида куруқдаги қўшнлар билан бир сафада туриб, денгиз бўйи районларида куруқдаги қўш-ниларнинг стратегия томонла-рига мадад беришни таъминлаш-да иборат ўзининг асосий вазифа-сини шараф билан бажарди. Ҳарбий денгизчилар Москва, Ленинград ва Таллинни, Одесса ва Севастопольни ҳақрамон мудо-фаа қилишди. Ханко янги оролин-ни, Моонзунд оролинларини ҳимоя қилишда Совет Армиясининг қис-ми билан биргаликда жанг қил-дилар. Денгизчилар Польша, Че-хословакия, Венгрия, Руминия, Болгария ва Югославияни озод қилишда фаол қатнашдилар. Улар жанг қилиб Берлинга кириб бор-дилар. Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти фашистлар Герма-ниясини тор-мор келтирди. Импе-риалистик Японияга қанқатчи зарба берди.

Урушдан кейинги даврда куруқ-даги қўшнлар Коммунистик пар-тия ва Совет ҳукуматининг гав-ҳўрлиги тўғрисида янада янмиш-ди ва ҳозирги замоннинг энг янги қўроллари ва жанговар техникаси

СССР МУДОФАА МИНИСТРИНИНГ Б У Й Р У Ё И

1961 йил 30 июль № 179 Москва шаҳри

Матрос ва солдат, старшина ва сержант ўртоқлар!

Офицер, адмирал ва генерал ўртоқлар!

Кемасозлик саноатининг ишчилари, инженерлари ва техникала-ри, ўртоқлар!

Бугун улуг Ватанимизнинг меҳнаткашлари, шавкатли Совет Қўролли Қўчаларининг жангчилари СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти ку-нини байрам қиладилар.

Совет халқи бу байрамни КПСС XXII съездини муносиб қу-тиб олиш учун умумхалқ кураши вазиятида нишонлайди. Сийёй ва меҳнат гайрати гоят ўсган шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашлари партия ва мамлакатнинг ҳаётидаги ана шу жуда катта вқеани коммунист курилишида янгида-янги муваффақиятлар билан қутиб олмоқдалар. Ленинчи Марказий Комитет бошчилигидаги жонажон Коммунист партия раҳбарлигидаги Совет Иттифоқи халқлари келажакка ишонч билан қарамқўлар ва уларнинг асл мақсад — коммунизм сари олға қараб қилаётган ғолибона ҳаракатини ҳеч нарса тўхтатолмай-ди.

Сизларни умумхалқ байрами — Ҳарбий-Денгиз Флоти кунин билан табриклияман ва кутлаяман.

Ҳарбий-Денгиз Флотининг шахсий составига Ҳарбий техника ва қўрол-яроғларини ағдлашда, Ҳарбий иттиозини мустаҳкамлашда, қўроллар ва қисмларнинг ҳушёрлиги ва жанговар тайёрлигини оширишда янги муваффақиятлар тилаяман.

Кемасозлик саноатининг барча ходимлари флотимиз учун энг ахши қўроллар қуришда янгида-янги муваффақиятлар тилаяман.

Байрамни нишонлаш учун буюралам:

Бугун, 1961 йил 30 июлда Ватанимизнинг пойтахти Москвада, иттифокчи республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарларда, шунингдек флот ва флотилияларда тўлардан бир йўла йиғирма марта ўқ узиб салот берилсин.

Яшасин кудратли Ватанимиз — Совет Социалистик Республи-калари Иттифоқи!

Яшасин коммунизм қураётган қаҳрамон совет халқи!

Яшасин Совет давлатининг Ҳарбий-Денгиз Флоти!

Барча галабаларимизнинг илҳомчиси ва тақлилотчиси Совет Иттифоқи Коммунист партиясига шон-шарафлар!

СССР мудофаа министри

Совет Иттифоқи Маршали

Р. МАЛИНОВСКИЙ.

БУГУН—ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ

ФИДЕЛЬ КАСТРО СЎЗИ

ГАВАНА, 28 июль. (ТАСС). Куба Республикасининг бош министри Фи-дель Кастро Гаванада ўтказилган матидада нукта сўзлади.

Совет Иттифоқи, деди Кастро, — ҳали қийиндаги қосқим фазода, би-ринчи марта парвоз қилиб қайтиб келган кишини бизнинг байрамимиз-га юборамиз. Ҳаммаси учун бую-қ бахтдир. Бу — совет халқининг биз билан улуг ўлғатилини исбот эта-ди.

Куба бош министри Куба Респу-бликасининг социалистик ҳаракати эканлигига тўқталиб ўтиб ва шу бил-ан бирга, социализмни декретлар ердами билан барпо қилиш мумкин эканлигини, социализм узоқ даврда эътидан процесс натижаси эканлигини таъкидлади. Биз, деди у, Куба революциясини социалистик револю-ция, деб атадик. Бунинг маъноси ишчи, революция социалистик иж-тимоий ва иқтисодий тўзум сари бормоқда. Кастро Гавана декларациясининг халқ томонидан ақдрилиб билан маъқулланган асосий прин-циплари социалистик ҳаракатда эканлигини ҳам қўрсатди.

Ишчи ва деҳқонларнинг манфаат-ларини ифода этадиган революция, деди Кастро, аҳоли ўрта табақала-рини контрреволюция ва реакция қи-чоғига ташламай, балки уларнинг мумкин қадар қўлчилигини ўз то-монимизга ақдрилиб олишга ҳаракат қиламоғи керак. Бу — ишчилар син-фи ва деҳқонларнинг бирдан бир тўғри ва энг оқилона стратегияси-дир. Бу — революция стратегияси-дир.

Сўнгра, Фидель Кастро револю-циянинг икки йил сикки ой мобай-нидаги ривожланиш ажуларини ха-рактерлаб берди.

ЧЕТ ЭЛ ЎЗБЕКИСТОН

Гаванада меҳмон бўлиб турган совет илҳомчиси Юрий Гагарин 27 июль кечурун радио ва телевидение орқали нукта сўзлади. Гагарин ўзининг қисқа баёнида меҳмондуст Куба эида бўлишдан жуда хурсанд экан-лигини таъкидлади. Биз, деди Гага-рин, Куба хукуматининг раҳбарлари ва халқи билан кўп марта дўстона ва самимий учрашдим. Қаҳрамон Куба халқи бизга жуда ёнди. Кубанинг ўзи ва унинг пойтахти бизга манзур бўлди.

Юрий Гагарин ва унинг ҳамро-ри 28 июль эрта билан самолёт Бразилияга ўтиб кетдилар.

Жазир Республикаси муваффа-қиятларининг Лоранда ўтказилган Франция - Жазир музокараларида қатнашаётган делегациясининг аъзоси Р. Малик неча Женева матбуот уйда уюштирилган матбуот конференция-сида гапириб, «қараб қилинган ма-салада ва жумладан, Жазирнинг азу-рлигисини билан Сўнгра, Фидель Ка-стронинг позиция бўлиб қолаверади, Саҳройи Кабир тўғрисидаги масала аввало, кўриб қилинган проблемалар-нинг реалистик нўз билан қараш маса-ласи ва Франция масалага реали-стик нўз билан қараб қилиш ниятида эканлигини қўрсатса, биз ўзаро бир битимга келишимиз мумкин», деди.

САНЪАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ТОШКЕНТ. Ўзбекистон ро-заштириш ва телевидение комитети қоидада 30 кишидан иборат янги ҳор коллективни тақдир этган эди. Ёш коллектив қисқа вақт ичида ўз репертуарини рус, ўзбек ва бошқа қардош халқлар композицияларининг замонавий қўшиқлари билан бойит-ди.

Яқинда телевидение орқали бе-риладиган уларнинг мароқли концерти-дан томошибилар мамнун бўли-лар.

Н. ИЮКОВ.

ФАРФОНА. Янги номидаги Ака-демик опера ва балет театрининг бир группа артистлари шу қилларда Фарғона водийси бўйлаб гастролда қўрибди. СССР халқ артисти, Ста-лин мукофоти лауреати Мукаррара Тўрғунбоева раҳбарлигида республи-кадаги атоқли санъаткорларининг концертлари ҳамма жойда эр хур-сандчилик ва мароқ билан қутиб олинаётди.

У. МАМАСОДИҚОВ.

Редактор ўринбосари
А. ИСМОИЛОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

30 ИЮЛЬ
12.00 — Физкультура билан шугу-ланиш. 12.20 — Олтин келит (Ўзбек-тизиди фильм-эртан). 18.30 — Янги-айиқ (болалар учун). Музфильмлар (фильм). 18.50 — СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти кунин. 19.50 — Биз Ленинни йўриқимиз (иниоочери). 20.10 — Теле-визион янгиликлар. 20.30 — Концерт (Музмининг номида музикали драма ва комедия театри артистлари иштирок-ли). 21.20 — Конструкторлар (Ўзбек тиз-да иниоочери). 21.30 — Кун янгили-лари иниоочурал ва Номавуд одам номаз иниоочери.

ТЕАТР

МУХИМЯННОМЛИ ТЕАТРДА (ёзи-дан) — 30/VI да Ошнинг Фарб, 31/VI да Паранин сирлари.

КИНО

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

Урмон атамани — СОБИР РАҲИМОВ номи (иниудиз ва кечурун).
Қалъа сирин — НАВОЙИ номи (иниудиз ва кечурун).
Бизнинг Ангилар — «ЕШ ГВАР-ДИЯ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (иниудиз ва кечурун). «СПУТНИК» (иниудиз соат 12, 2, 4 ва кеч 6 да). «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч 8 ва 10 да).
Номаълум аёл — «ВАТАН», «МИР», «ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (иниудиз ва кечурун).
Рим ханикуллари — НАВОЙИ но-ми (кеч соат 6 ва 10 да).
Бешинчи бўлим — «ЕШ ГВАРДИЯ» (кеч соат 10 да), «СПУТНИК» (кун-дуз ва кечурун), «ДРУЖБА» (2-за-да кундуз ва кечурун).

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ:

КОММУТАТОР — 26334 33262. Редакция бўйлиларининг телефонлари: Партия турмуши — 33469 Пропаганда — 34780. Саноат ва транспорт — 27604. Совет кунлиши — 34780. Қишлоқ хўжалиги — 11226. Адабиёт ва санъат — 32036. Фар, мактаб ва олий ўқув орғилари — 34524. Махаллий ақборт — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005. Секретариат — 34455. Ўзловлар — 28142.

«Қизил Ўзбекистон» «Правда Востока» ва «Ўзбекистон Сурх» бирлашган нашрийтининг босмаҳонаси. Тошкент шаҳри.
P 01021
Намр. Б. 177.